

Izhaja vsak dan s jutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1.—, na 16 straneh Din 2.—, mesečna naročnina Din 20.—, za tujino Din 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. — Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava
v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68.
Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60.
Podružnica v Celju.
Slomškov trg št. 4.

Št. 130

Ljubljana, petek, dne 31. oktobra 1930

Leto I.

Mussolini ogroža mir v Evropi in na vsem svetu

Enodušen odpor vsega javnega mnenja v Romuniji - Fašistovski tisk skuša dalje ublažiti duce-jeve izpade - Uničujoča sodba londonskega »Timesa«

Rim, 30. oktobra. n. Fašistovski tisk se tudi danes pritožuje, da so inozemski listi, predvsem francoski, ponaredili smisel poslednjega Mussolinijevega govora. Tako so ta govor izrabljali v svoje protifašistovske namene.

»Tribuna« trdi, da je francoski tisk napačno in slabo tolmačil Mussolinijeve besede. List se raduje, da so te besede vendarle zadele v živo demokratsko in masonsko Evropo. Mussolini je s tem ponovno dokazal, da vedno zadene v tarčo in da se na njegove modre besede ne da odgovoriti razen s potvarjanjem njihovega smisla. Nato napada list Francijo in ji očita, da troši milijarde za oboroževanje.

»Giornale d'Italia« skuša danes dokazati, da francoski tisk nima pravice kritizirati Mussolinijeve trditve o univerzalnosti fašizma, niti nima pravice, da bi smatral to univerzalnost kot neko opasnost. Mussolini fašistovske ideje ne namerava vsiliti Evropi niti ostalemu svetu, kot to dela Moskva, vsiljujoč komunizem, in kot to dela maso-

nerija, ki hoče braniti svoje pozicije in svoje interese, vsiljujoč se vsakemu. V nasprotju s komunizmom in masonerijo Mussolini mirno čaka, da fašistovska ideja sama spontano prodre in zavzame svet.

Na ta način hočejo »Giornale d'Italia« in drugi fašistovski listi vedno znova ublažiti mučne izpade Mussolinija in borbenost fašizma, ki ga na njegovi poti, kot je dejal sam Mussolini, nihče ne more zaustaviti. »Giornale d'Italia« označuje Mussolinijeve govore kot religijo, ki bo sama osvojila svet, in na koncu ugotavlja, da odgovarjajo oni preko meje na vsak akt fašistovskega življenja s programatičnim sovraštvom, potvarjajoč besede in dejstva, da bi tako obtožili Italijo in zase našli opravičila za vse opasnosti in pretnje, ki jih dvigajo v inozemstvu proti Italiji. Iz tega, pravi list, sledi, da se mora fašizem oboroževati, da ne bi brez orožene sile zapadel raznim strujam, ki ga hočejo uničiti ne le kot nacionalno silo Italije, nego tudi kot silo, ki prinaša svetu novih idej. Zato se faši-

zem oborožuje in ne dopušča, da bi se potvarjala resnica in da bi se njegovo postopanje slikalo v slabi luči.

Bukarešta, 30. oktobra. AA. Romunski tisk tudi danes komentira Mussolinijevo govor. V vseh političnih krogih je ta govor zbudil nezadovoljstvo in vsi romunski listi obširno pišejo in naglašajo razpoloženje tega govora, ki ga je ustvaril tudi v nemškem, angleškem in francoskem tisku. Poleg tega prinašajo listi, posebno »Lupta« vesti »Danubien Press« iz Milana, v katerem naglašajo, da fašistični tisk beleži samo one komentarje zunanjih listov, ki so za Duceja zadovoljivi. Interesantno je tudi dejstvo, da tudi listi liberalne opozicije, kakor »Indépendance Roumaine« pišejo zelo ostro proti vsebini Mussolinijevega govora. Ti listi hočejo s tem dokumentirati pred celim svetom, da sta v tem vprašanju solidarni v Romuniji vlada in opozicija. Imenovani liberalni list prinaša članek pod naslovom »Pretnje fašizma«, v katerem pravi: Medtem ko vsi narodi v

Evropi zahtevajo mir, ker imajo polno strašnih spominov na svetovno vojno, šef fašistične Italije izziva k novemu krvoprelitju s svojimi zahtevami po reviziji miru. V listu »Viminatea« piše znani novinar Sokor, da ob osmi obletnici fašizma ogroža Mussolini mir v Evropi in na celem svetu. To je napoved vojne miru in spominja na zvenketanje s sabljo bivšega cesarja Viljema II. Vsi narodi, ki se ne dajo izzvati od fašističnega zvenketanja z orožjem, posebno Angleži, ki so hladnokrvni, morajo paziti, da vzdržijo mir, da ne bo nevarnosti, kakor je bila za časa Viljema II. Trezni narodi morajo napraviti potrebne ukrepe, da se mir ohrani. V tem zmislu je Mussolini miru koristil.

London, 30. oktobra. AA. O priliki govora italijanskega ministrskega predsednika Mussolinija piše včerajšnji »Times«: Mussoliniev govor lahko samo globoko vznemiri Francijo. Vsa revizionistična politika g. Mussolinija globoko vznemirja vse pristaje ideje o mednarodnem sodelovanju.

Nova silna potresna nesreča v Italiji

Ogromna materialna škoda v Anconi in bližnjih krajih - Sto oseb ubitih in mnogo ranjenih - Močni potresni sunki tudi po drugih mestih Italije

Rim, 30. oktobra. d. Pokrajine okoli Ancone in drugih mest je danes zadela občutna potresna katastrofa, ki je zahtevala več človeških žrtev ter je napravila ogromno materialno škodo. Nešteto hiš je po raznih mestih, trgih in vaseh spremenjenih v prave razvaline, potres je zaradi svoje jakosti povzročil tudi, da so se cerkveni zvoniki kar na dvoje lomili.

Prvi potresni sunek so zaznamovali natančno ob 8:15. Sunek je bil silen ter so se začele v Anconi hiše takoj podirati. V mestu je nastala med prebivalstvom velika zmešnjava. Ljudje so drveli na ulice in na prosto, da bi si rešili vsaj golo življenje. Vojaštvo in gasilci so kmalu po potrebu pričeli povsod z najboljšo reševalno akcijo.

Središče potresa.

Po beležkah rimske potresne opazovalnice je bilo središče potresa od Rima oddaljeno 300 km v severovzhodni smeri. Za ognjišče potresa smatrajo mesto Senigaglio, kjer je potres tudi povzročil največjo škodo in je tudi bil tam najsilnejši. Razven v Anconi je bil močan potres tudi v mestih Faenza, Ravenna, Ferrara in drugod, kjer pa ni bilo tako velikanske škode.

Človeške žrtve.

Trst, 30. oktobra. d. Po prvih poročilih iz Ancone je potres napravil tudi veliko škodo na raznih prometnih napravah. Potrgane so bile vse brzojavne in telefonske zveze. Pred prvim potresnim sunkom ob 8:15 so ljudje občutili silovito podzemeljsko bobnenje. Na morju se je pojavil strašen vihar. Dvignili so se morski valovi, visoki nad 100 m.

Kolikor so mogli na prvi pogled dognati, sta bili med potresom v Anconi 2 osebi ubiti, a 60 več ali manj težko ranjenih. V Senigagli je bilo 20 oseb ubitih, a po ostalih krajih nad 20 oseb. Poznejše vesti javljajo, da je katastrofalni potres v Anconi in drugod zahteval do 100 človeških žrtev. Vojaška bolnica v Anconi je z ranjenici do zadnjega kotečka prenapolnjena. Materialna škoda gre v milijone lir.

Rim, 30. oktobra. d. Po nadaljnjih poročilih iz Ancone so bile tam 3 osebe ubite. V Pessaru je bilo 8 oseb, v Mondolfo 22 oseb in v Fannu 10 oseb težko ranjenih. Ko je nastal prvi sunek, se je vsa Ancona popolnoma zamajala. Hiše so se podirale, porušene so tudi mnoge moderne betonske stavbe. Nekatere ulice so nepristopne, ker se je zidovje hiš prevrnilo kar čez ulice. Mesto kaže sliko ene same velike razvaline. Lepa fasada vladnega poslopja na Rimskem trgu je bila po potresu močno poškodovana ter se je na več mestih razpočila.

Rim, 30. oktobra. d. Po popoldanskih poročilih iz Ancone je bil potres v Anconi in po drugih bližnjih krajih izredno silen ter je dosegel IX. stopnjo. V Anconi sami ni niti ene hiše, ki ne bi bila po potresu več ali manj poškodovana. V razvaline je spremenjena justična palača, a tudi vladno poslopje je zelo poškodovano.

Potres so čutili tudi v ostalih mestih Italije, tako v Trstu, Milanu, Firenzah in v Rimu. A tam ni povzročil potres nobene škode in tudi ni bil nikdo poškodovan. V Anconi je močno trpela po potresu tudi tiskarna in redakcija tamošnjega lista »Corriere Adriatico«. Pokvarjeni so tudi stroji.

Zvonik cerkve svetih zakramentov se je porušil. Pri tem je bil ubit neki deček. V veliki nevarnosti se je nahajal neki ameriški parnik, ki je bil davi pristal v anconskem pristanišču. Velikanski valovi so parnik metali kakor lupino sem in tja. Parnik je dobil na več mestih težke poškodbe.

Čiščenje v vrstah italijanskega fašizma

»Selekcija članov, da bo mogel fašizem nadaljevati svojo borbena akcijo«

Rim, 30. oktobra. n. Mussolini je v svojem zadnjem govoru pozval generalnega fašistovskega tajnika Giuriatia, da takoj uvede strogo preiskavo celokupnega članstva fašistovske stranke in da iz fašistovskih vrst izključi vse elemente, ki niso dovolj pofašisteni in ki bi mogli v odločilnem trenutku stranko izdati. Danes je Giuriati poslal vsem pokrajinskim tajnikom stranke okrožnico, v kateri jim daje natančna navodila, kako očistiti stranko od nezanesljivih elementov. V tej okrožnici opozarja, da je treba dati vsem pravim fašistom članske izkaznice. Te izkaznice se bodo začele izdajati 15. decembra. Pokrajinski tajniki pa morajo dotlej dobro preučiti dosedanje liste članov in po osebni kontroli in na lastno odgovornost revidirati članstvo samo. Giuriati opozarja, da se strankine legitimacije ne smejo dati vsem, ki so bili do sedaj včlanjeni v stranki, mar-

veliko škodo je potres napravil tudi v Ravenni in v Rimini.

Vlada je takoj odredila najboljšo pomožno akcijo na korist vsem po potresu uničenim krajem.

Beograd, 30. oktobra. AA. Danes ob 8:14:25 je zabeležila potresomerska postaja na Pekmajdanu začetek katastrofalnega potresa v razdalji 665 km smeri jugozapadno Beograda. Maksimum gibanja tal v Beogradu je bil ob 8:14:59 in je znašal 33 mikronov. Konec gibanja je bil v Beogradu zabeležen ob 8:50.

Zagreb, 30. oktobra. k. Davi ob 8. uri 13 minut in 52 sekund so seizmografi geofizičnega zavoda v Zagrebu zabeležili začetek katastrofalnega potresa v oddaljenosti 300 km. Največji premik tal v Zagrebu je bil blizu 3/4 mm. Potres je trajal 4 sekunde in so ga občutili tudi nekateri v Zagrebu. Ob 9:15 je bil zabeležen naknaden sunek istega potresa.

več samo izbranim članom, napram ostalim ni treba uvajati nikakega disciplinarnega postopanja, marveč jih enostavno izključiti iz stranke. Zaradi tega je treba v prvi vrsti pregledati legitimacije onih članov, ki so se vpisali v fašistovsko stranko med leti 1919. do 1922. Vsem onim, ki so bili zvesti stranki, se morajo takoj izdati nove izkaznice, z drugimi, ki so na sumu, da niso bili vedno disciplinirani člani stranke, pa je treba mlo postopati. Zatem se morajo pregledati legitimacije onih fašistov, ki so prišli v stranko po pohodu na Rim. Postopanje proti njim pa mora biti že bolj ostro. Najbolj strogo pa je treba pregledati liste onih članov, ki so vstopili v stranko v zadnjih petih letih. Potrebno je tudi, da se izvede končna selekcija članov, da bo mogel fašizem nadaljevati svojo borbena akcijo.

Pokolj med heimwehrovci in soc. demokrati

Pri Innsbrucku se je vršila med pristaši obeh strank prava poulična bitka

Innsbruck, 30. oktobra. d. Kljub temu, da so stranke na Tirolskem sklenile v sedanjosti volilni borbi nekaj generalni pardon ter se zavezale, da se ne bodo stranke med seboj dejansko napadale in da se ne bodo motili shodi političnih nasprotnikov, je prišlo sredi v bližnjem Höt-

tingu do prave poulične bitke med heimwehrovci in socialnimi demokrati. Nasprotniki so se med seboj obstreljevali kakor v kaki bitki. V teh bojih so bile 4 osebe težko ranjene, a nad 30 oseb lahko. Pocestne bitke se je na obeh straneh udeležilo nad 200 oseb.

Grško-turška pogodba podpisana

Angora, 30. oktobra. AA. Predsednik grške vlade Venizelos in ministrski predsednik Ismet paša sta podpisala pakt o prijateljstvu med Grčijo in Turčijo. V posebnem protokolu sta se pogodbeni stranki obvezali, da ohranita pomorski status quo.

Ankara, 30. oktobra. AA. Predsednik grške vlade Venizelos je obiskal včeraj dom društva »Turka Zati«. Tam ga je sprejel predsednik Abdulah Suki. Predsednik je poudarjal potrebo po prijateljstvu, ki spaja oba naroda in potrebo po delu k zbliznanju. Venizelos je izrazil željo, da se iznova setane z Abdulahom, ki ga posesti danes v četrtek.

Baldwin potrjen za voditelja

London, 30. oktobra. AA. Na današnjem sestanku konservativne stranke je bil predlog o tem, naj se izvoli nov vodja stranke, zavrnjen s 460 glasovi proti 116. Glasovanje je bilo tajno.

London, 30. oktobra. AA. V poslanski zbornici so Baldwinovi »stari« priredili vodji konservativne stranke triumfalen sprejem in mu dolgo ploščali. Ta manifestacija je bila posledica davišnje zaupnice, ki je bila izrečena Baldwinu od zaupnikov konservativne stranke.

Nemški protest v Varšavi

Varšava, 30. oktobra. AA. Nemški poslanik v Varšavi je protestiral pri poljski vladi zaradi demonstracij proti Nemčiji v nekaterih poljskih mestih ter proti pisanju nekega krajskega lista, ki je priobčil neresnično in obrekovalno neka dejstva, ki jih je mogel dobiti samo iz indiskrecij višjega uradnega organa.

Pangalističen pokret v Grčiji

Atene, 30. oktobra. AA. Sredi je imelo okoli 150 oficirjev in civilnih pristašev bivšega diktatorja Pangalosa tajen sestanek v neki hiši v bližini vojašnice. Ko so zorniki slišali, da prihaja redarstvo, pojačeno z vojaštvom, so pobegnili. Stiri oficirje in pet civilistov so prišli. Atene, 30. oktobra. AA. V zvezi s pangalističnim pokretom so aretirali 11 oficirjev.

Ustoličenje reis-ul-uleme

Beograd, 30. oktobra. I. Jutri bodo na zelo svečan način ustoličili reis-ul-ulemo g. Maglajlića, vrhovnega verskega poglavarja muslimanov. Zaradi te svečanosti se je zbralo v Beogradu sila mnogo muslimanov iz vseh muslimanskih krajev naše države. S tem ustoličenjem postane Beograd sedež vrhovne muslimanske verske oblasti v Jugoslaviji.

Priznanje g. Briandu

Pariz, 30. oktobra. AA. Francoska sekcija združenja za mednarodna prijateljstva je poslala Briandu adresu, ki mu v njej izraža spoštovanje in občudovanje za avtoriteto in za vztrajnost, ki je z njo podpiral v Društvu narodov politiko sporazuma med narodi, ker bo le taka politika okrepila medsebojno varnost.

Spomenik hvaležnosti do Francije

Beograd, 30. oktobra. AA. Prof. D. Beaupl, predsednik medzavezniškega krožka v Parizu, in general D. Montdensir, bivši šef francoske vojaške misije na Krfu, prideta v Beograd, da se udeležita 11. novembra slovesnega odkritja spomenika hvaležnosti Franciji.

Slovenski jezik

V zadnjem času je opaziti, da se po listih in revijah množe članki in razprave o jugoslovanski misli in o njeni vsebini. Je to razveseljivo znamenje, ki jasno dokazuje, da je jugoslovanska misel na pohodu in da je, da pri tej obilici člankov ni vedno vsake, da pri tej obilici člankov in vedno vsake izrečena misel takšna, da bi jo mogel vsak podpisati. Smo pač šele v dispusiji, ko se čistijo pojmi in samo dobro je, če je ta diskusija čim živahnejša in čim bolj vsestranska, ker bo s tem tudi tem plodovitejša.

Med vprašanji, ki so v diskusiji, je tudi vprašanje enega jugoslovanskega jezika in ene pisave. Tako zagovarja to stališče hrvaški filozof Dvorniković, kateremu odgovarja v »Naši dobi« g. Anton Lajovic. Odločno odklanja Dvornikovićevo mnenje ter povdarja, da »ni jezik tisto, kar nujno spaja v močno državno organizacijo in na drugi strani ni različnost v jeziku tisti vzrok, ki bi razdruževal.« Baš naša povojna zgodovina to najjasneje dokazuje. »Zadržanje Slovencev, ki imajo nesporno kolikor toliko različen jezik od srbohrvatskega, je bilo nasproti naši državi trajno povezanje, nego v celoti vzeto zadržanje Hrvatov.« Torej jezik sam zase odločilna vez. Pri tem pa pušča g. Lajovic »čisto na strani vprašanje, če je sploh mogoče, da bi kdo, recimo nam Slovence, kratkoma mogel vzeti jezik in ga nadomestiti z nekim drugim.«

Mnenje g. Lajovica je treba samo podpisati, kajti jugoslovanska misel sploh nima namena, da bi rušila individualnosti, temveč jih hoče nasprotno obogatiti. Samo navidezno izgleda, ko da bi bil cilj jugoslovanske misli, da je v absolutnem enostvu njen namen. V resnici pa hoče doseči jugoslovanska misel le to, da vse Jugoslovane objame ena zavest, da so vsi Jugoslovani en državen narod, da imajo vsi ene in iste državne interese in da so zato absolutno za Jugoslavijo. Ta enotna jugoslovanska zavest naj izvira iz enotnega narodnega čustvovanja, da vsi brez izjeme vemo, da je Jugoslavija za nas vse in za vsakega posameznika edina rešitev. Tudi v tem smislu edina rešitev, da nam zajamči ohranitev naših individualnosti in da nam zajamči tudi razvoj, ki ga sami ne bi mogli doseči.

V tem je tudi ona velika agitatorična sila jugoslovanske misli, da je med Slovenci imela svoje vnete pristaše takoj, ko se je prebudila nacionalna zavest Slovencev. Vso dobo našega predvojnega življenja si sploh nismo mogli misliti Slovence, ki ne bi bil pristaš jugoslovanske misli. Z njeno zmago smo vendar hoteli doseči vse to, kar smo želeli in kar se nam je zdelo skoraj kot neizpolnjive sanje. Med te sanje pa je spadalo tudi to, da bo imel slovenski jezik polno veljavo.

Ko je nastala Jugoslavija, so se te sanje tudi izpolnile in sicer v vsej polnosti. Obenem pa je življenje tudi dokazalo, da je bilo to le v korist jugoslovanski misli in razvoju naše mlade države. In drugače tudi biti ni moglo. Kulturne razvoj vsega prebivalstva v Sloveniji bi moral zastati, če bi slovenski jezik izgubil svojo veljavo. Prešernov argument pred sto leti drži še danes.

Prav posebno pa drži z ozirom na naše izseljence in druge Slovence izven Jugoslavije. Samo slovenski jezik more privedi te v jugoslovansko kulturno skupnost.

Upoštevati pa je še posebno vlogo, ki jo je vedno imel jezik za Slovence. Bila je to pravzaprav edina svetinja, za katero se je vse stoletje vodil boj. Od vse slovenske zgodovine nam je pravzaprav ostal le jezik in naše prve zmage so bile dosežene le s slovenskim jezikom. Naravnost značilno je, da je bil brez izjeme vsak slovenski politik tudi nekaj jezikoslovca. In ni lepša naroda, ki bi tako očistil svoj jezik od tujih, kakor so to storili Slovenci. Slovenski jezik je zato bistveno potreben za narodno zavest Slovencev in s tem tudi za njih jugoslovansko zavest. Ko so slovenski politiki vodili boj za vsak napis, so obenem s tem dejansko tudi vodili boj za jugoslovansko misel.

Vse to so realne resnice, ki se očitujejo povsodi in ki jih ni mogoče prezreti. Jugoslovanska misel je bila v neprostitih dneh v oblakih, danes pa je na trdnih tleh in zato neče biti v nasprotju z realnostmi. Jugoslovanska misel hoče vse te realnosti izkoristiti sebi v prid in tako tudi slovenski jezik. Vse, kar je pozitivnega, mora dvigati jugoslovansko misel in to svojo nalogo je slovenski jezik izvršil in jo bo vedno vršil.

Nj. Vel. kraljica Marija, prestolonaslednik Peter in princ Tomislav posetili dijaško predstavo

8.000 dijakov beograjskih šol je burno pozdravilo princa in kraljico na predstavi cirkusa Kludsky

Beograd, 30. oktobra. I. Danes ob 3. popoldne je posetilo Nj. Vel. kraljica Marija skupno s prestolonaslednikom Petrom in princem Tomislavom ter dvorsko damo g. Švriljugo cirkus Kludsky. Popoldne je bila prirejena posebna predstava za šolsko deco. To predstavo je kraljica v spremstvu gospe Švriljuge in maršala dvora generala Dimitrijevića posetila s svojima sinovoma. Zasedli so lepo dekorirano ložo, ko je bilo v cirkusu zbranih že 8000 dijakov beograjskih šol. Ko se je pojavil prestolonaslednik Peter, ga je deca z velikim navdušenjem pričela pozdravljati, mahajoč s kapami in vzklikajoč, ter tako

dala izraza svojemu velikemu zadovoljstvu. Nj. Vel. kraljica je sedla sredi lože med oba princa. Prestolonaslednik je bil golglav, kot običajno v plavi bluzi, ter je bil v nasprotju s svojim mlajšim bratom, ki je bil izredno vesel, neobičajno resen, miren, dostojen in tih. Zatem se je predstava pričela, sledila je točka za točko. Na kraljeviču je bilo opaziti redko zadovoljstvo, ko so se v areni pojavili beli medvedi in levi. Ko se je predstava zaključila, sta kraljeviča s svojo Majko odšla zadovoljna in srečna. Vsi prisotni so jih burno pozdravljali. Ob 18.30 se je Nj. Vel. kraljica s sinovoma vrnila na dvor.

Akcija za zgradbo železnice Kočevje-Sušak

Dopis akcijskega odbora denarnim zavodom v Zagrebu in Ljubljani

Sušak, 30. oktobra. k. Akcijski odbor za zgradbo železniške zveze Kočevje-Susaška proga je poslal zvezi denarnih in zavarovalnih zavodov v Zagrebu in sindikatu denarnih zavodov v Ljubljani dopis, v katerem pravi med drugim: »Med železnice, ki naj bi se čim prej zgradile, je uvrščena tudi proga Kočevje-Vrbovsko. Gradba te proge bi se začela takoj, čim bi se našla skupina denarnih zavodov, ki bi v obliki

posojila hoteli gradbo financirati. Vsota, ki je za to potrebna, znaša 250.000.000 Din ter bi se imela amortizirati v 15 do 20 letih. Dovoljujemo si obrniti se na vas s prošnjo, da bi nam izvolili sporočiti, ali bi članice zveze bile pripravljene sodelovati pri tem poslu. Če bi zvezne članice imele interes na tej stvari, bi se odbor pobrigal, da bi se pogoji, ob katerih bi se akcija izvedla, čim prej sporočili.

Ameriška poljedelska opazovalnica v Beogradu

Šef tega urada je na potu iz Amerike prispel v Budimpešto

Budimpešta, 30. oktobra. k. Znano je, da je ustanovila ameriška vlada pred kratkim urad za proučevanje poljedelskih razmer v podonavskih državah. Za voditelja tega urada je bil imenovan ameriški poljedelski minister g. Mihael, ki je na potu iz Amerike v Beograd, sinoči prispel v Budimpešto, kjer bo ostal nekaj dni. G. Mihael je posetil poljedelskega ministra

Mayerja, kateremu je razložil namen svoje misije v Beogradu. Njegova naloga je, da pazljivo prouči vsa vprašanja, ki se nanašajo na združništvo, agrarne kredite, racionalizacijo poljedelstva in agrarno meteorologijo. Za šefa beograjskega urada je bil postavljen za dobo treh let. Prihodnje leto se bo več časa mudil na Madjarskem in tam proučil madjarsko politiko.

Komunistična propaganda v Angliji in sovjeti

Opozorilo zunanjega ministra Hendersona sovjetskemu poslaniku

London, 30. oktobra. n. Na snočnji seji spodnjega doma je izjavil zunanji minister Henderson, da je na podlagi izida preiskave opozoril sovjetskega poslanika, da sovjetska vlada ne drži svoje obljube, ki jo je dala ob priliki vzpostavitve diplomatskih odnosov, ker se komunistična propaganda širi še naprej. Opozoril je po-

slanika, da bodo odnosi med obema državama ogroženi, če bi se ta propaganda nadaljevala. Sovjetski poslanik je nato izjavil, da bo pri sovjetski vladi vse ukrenil, da se bo držala svojih obveznosti. Opozoril pa je, da sovjetska vlada ne more kontrolirati aktivnosti tretje internacionale.

Preiskava o vzrokih propasti »R 101«

Eksplodija zrakoplova je nastopila po njegovem padcu na zemljo

London, 30. oktobra. AA. Danes je nadaljevalo sodišče preiskavo o vzrokih katastrofe »R 101«.

Strokovnjaki so prišli do zaključka, da je ostalo ogrodje zrakoplova v zraku nepoškodovano. Eksplodija je sledila po padcu zrakoplova. Preiskava elevatorja je dognala, da je bila žica, ki je dirigirala elevator, pretrgana po katastrofi. Preiskava je tudi

dognala, da ni resnična navedba meteorološkega urada, da je povzročil katastrofo pokvarjeni višinomer. Državni pravdnik je izjavil, da je višinomer pravilno funkcioniral do zadnjega trenutka. Davi je sodišče pričelo z zasliševanjem prič.

Prvi je bil zaslišan profesor Bairstow, predsednik komisije za določanje uporabnosti zrakoplovov.

Uspeh imperijalne konference zagotovljen

Optimistična izjava avstralskega ministrskega predsednika

London, 30. oktobra. AA. Avstralski ministrski predsednik Scullin je snoči po radiju izjavil, da bo imperijalna konferenca uspela in približala Anglijo in dominijone k skupnemu cilju tesnejšega sodelovanja v gospodarskih zadevah.

London, 30. oktobra. AA. Delegati imperijalne konference bodo posetili bojno brodogve v soboto. Ukrcali se bodo v Weymouthu, kjer se

zberajo vojne ladje vseh vrst. Gostom bo dana prilika, da vidijo karakteristične posebnosti vseh ladijskih tipov. Ta revija bojnih ladij je tudi historičnega interesa, ker bodo nekatere vojne ladje na osnovi določbe londonske pomorske pogodbe, ki stopi v veljavo ravno v ponedeljek, izključene iz vojne službe.

Lloyd Georgov govor v parlamentu

London, 30. oktobra. AA. V svojem večerajšnjem govoru v spodnji hiši je izjavil Lloyd George, da je zadovoljen s palestinsko politiko vlade, vendar smatra za potrebno, da vlada javno izjavo, da tako pomiri javnost. Kar se tiče imperijalne konference, po njegovem ni potrebno oteževati jo s vprašanji, ki so na dnevnem redu. Lloyd George misli tudi, da je pri volilni reformi potrebno razdeliti glasove, ker je samo po sebi razumljivo. Na koncu zahteva posebne zakonske določbe, da se reši vprašanje brezposelnosti.

Na obstreljevanem »Badenu« so bili tudi trije Jugoslovani

Zagreb, 30. oktobra. Izseljeniški komisariat v Zagrebu poroča: Na ladji »Baden« družbe Hapag, ki so jo pred nekaj dnevi bombardirali v luki Rio de Janeiro vstajni in pri čemer je našlo smrt okrog 20, ranjenih pa je bilo okoli 40 potnikov, so se nahajali tudi trije naši izseljenci, in sicer Todorović Jelisava, stara 29 let, doma iz Beograda, Domjanić Forko, star 35 let iz Čegvija, in Pravdar Janez, star 28 let iz Jaše Todića, Todorović Jelisava se je vozila v Rio de Janeiro, druga dva pa v Buenos Aires. Glasom brzojavke, ki smo jo dobili, so potniki nepoškodovani. — Dr. Aranićki Fedor, šef izseljeniškega komisarijata.

Amerika bo posredovala med Francijo in Italijo

New York, 30. oktobra. n. Zunanji minister Simson, ki je sedaj na potu v Evropo, je javil, da misli posredovati med Francijo in Italijo v vprašanju pomorskega pakta. Vlada v Washingtonu mu je dala glede tega proste roke. Tudi se nadejajo, da se bo Simsonu mogoče posredilo doseči sporazum še pred sestankom ženevske konference.

Nove aretacije v Romuniji

Bukarešta, 30. oktobra. n. Snoči so v Galacu aretirali nekega polkovnika, o katerem ima policija obtežilne informacije. Ta polkovnik je bival prej v Bukarešti; ko pa je bila odkrita vohunska afera, je izginil. V Braiilu so aretirali nekega Fleischerja, ki je bil tudi zapleten v vohunsko afero.

Fašistovski sodišče zopet na delu

Rim, 30. oktobra. n. Danes se je pričelo jezensko zasedanje posebnega sodišča za zaščito države. Začel se je proces proti znanim komunističnim propagatorjem Camillu Variju, Erge misli Gilli in Vecchi, ki so pred nekaj meseci prišli v Italijo z Moskve preko Pariza, da reorganizirajo komunistične organizacije. Tu so jih aretirali in postavili pred posebno sodišče. Sodnemu dvoru predseduje fašistovski general Cristini, kot državni tožilec pa nastopa Fallace.

Poroka kralja Borisa in bolgarske cerkev

Dejstvo, da se je sedanji bolgarski kralj Boris poročil s hčerjo italijanskega kralja po katoliškem obredu ter da je dal svečano obljubo, da bodo otroci iz tega zakona vzgojeni kot katoličani, je povzročilo, da je prišla vrhovna bolgarska cerkvena oblast — sv. sinoda — v zelo kočljiv položaj. Beograjska »Politika« je objavila o tej stvari članek, v katerem je orisano bistvo dejanja kralja Borisa v okviru bolgarske politične in cerkvene ustave.

Glede ustave podaje »Politika« one nje določbe, ki se nanašajo na vero državnega poglavarja. V tem pogledu predpisuje bolgarska ustava, da bolgarski državni poglavar in njegova rodbina ne morejo pripadati nobeni drugi cerkvi razen pravoslavne. Samo za prvega izvoljenega kneza je bila napravljena izjema. Po isti ustavi je vrhovna duhovna in cerkvena oblast sv. sinoda. Kralj Boris je, dasi rojen katoličan, že od l. 1895. pravoslavne vere.

Če se promatra njegova poroka s tega stališča — piše dalje »Politika« — je dejanje poglavarja bolgarske države take narave, da more povzročiti zmešnjavo in moralno ponižati bolgarski narod, kateri izpoveduje že dvanajst stoletij nauke pravoslavne cerkve. Ne kanoni pravoslavne cerkve ne dostojanstvo vere, h kateri pripada, ne dopuščajo kralju Borisu, da bi se njegova poroka s princeso Ivano smela vršiti ob obredih katoliške namesto pravoslavne cerkve.

»Politika« dalje naglašja, da je za to vprašanje pristojna sv. sinoda ter izraža nado — članek je podpisan s imenom Gorazd — da bo najvišja bolgarska cerkvena oblast napravila svojo dolžnost do vernikov, ki so bili na ta način užaljeni. Do sedaj je sv. sinoda molčala — zaključuje člankar — toda upamo, da bo vsaj v 12. uri dokazala svojo nepolitičnost.

Po najnovejših vesteh se bolgarska sv. sinoda že bavi s tem vprašanjem in je imela že sejo, na kateri se je o tem razpravljalo. Na drugi strani je značilen v tem pogledu članek, ki ga je objavil bolgarski list »Narodni Buditelj«, kateri se smatra nekako glasilo metropolita Simeona Omenjeni list piše: »Pravoslavna cerkev ne pozna slušaja, da bi se bil kdaj kak pravoslaven vladar oročil v katoliški cerkvi. Kako bi bil naš narod radosten, če bi bil njegov kralj, njegova nada in opora, poročen v Sofiji ali pa v kaki drugi cerkvi od kakega našega svečenika! Med drugim kaže ta slučaj, kako mnogo držijo katoličani do svojega prava in kako so nepopustljivi. Zato je njihova cerkev tako močna in spoštovana. Novoporočenca v Sofiji ne bosta znova poročena, temveč samo blagoslovljena, kajti zakrament sv. zakona se, dasi je bil podeljen v katoliški cerkvi, dvakrat ne more podeliti.

Razume se, da vlada za odločitev sv. sinoda glede tega vprašanja ogromno zanimanje v vsej bolgarski javnosti. Moralna kriza, ki jo je povzročila v bolgarskem narodu poroka kralja Borisa, grozi na drugi strani, da se presadi tudi v vlado ter se tako spremeni v ostro politično krizo. Vest, da bodo vsi kraljevi otroci katoličani, je namreč znatno povečala že obstoječe nezadovoljstvo z vlado g. Ljapčeva.

Dasil vlada ne dovoljuje nobene negativne kritike kraljeve poroke, je socialističen »Narod« vendar znal javno namigniti, da od sedaj dalje »bolgarska dinastija ne bo več samo tuje krvi, temveč tudi tuje vere.«

Ministri se vračajo v Beograd

Užice, 30. oktobra. I. Sinoči ob 22. so prispeli ministri gg. Srškić, Trifunović, Preka in Švigel iz Plevlja v Užice. Pravosodni minister dr. Srškić je takoj nadaljeval potovanje in se vrnil še tekom noči v Beograd, ostali trije ministri pa so prenočili v Užicah Davi ob 7. so tudi oni odpotovali v Beograd.

Težka rudniška nesreča v Franciji

Pariz, 30. oktobra. d. Po poročilih iz Charle-roi se je davi primerila v rudniku Forte Taille večja rudniška katastrofa. Nastala je eksplozija, ki je na mestu ubila 5 rudarjev, a več jih težko ranila. Ubit je 1 Francoz, 1 Poljak in 3 Italijani. Eksplozija je povzročila baje izpuhtavanje žvepelnave kisline.

Preprečen protifašistovski atentat

Pariz, 30. oktobra. AA. Redarstvo je našlo v mestnem parku blizu prostorov fašističnega društva veliko bombo. Smatrajo, da gre za priprave novega atentata na fašiste v Parizu.

Pariz, 30. oktobra. AA. O nameravanem atentatu na prostore fašističnega društva v Parizu se doznajajo tele podrobnosti. Bomba je bila napolnjena z ekrazitom in bi bila v primeru eksplozije pozročila ogromno škodo in razmesarila veliko število otrok, ki so se v času pripravljene atentata nahajali v teh prostorih.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 30. oktobra. d. Večerna vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: V severnih Alpah nikake bistvene vremenske izpremembe, mimogrede naglo, a ne trajno izboljšanje. V južnih Alpah oblačno, deloma deževno in le ponekod milejše vreme.

Janez Pohar:

Za povzdigo našega prometa

Baš te dni se bo razpravljalo o stanju naših železnic in novem voznem redu, menim področje ljubljanske direkcije, pa ne bo odveč, če spregovorim še jaz nekoliko besedi. Priznati treba, da je od zgodovinskega 6. januarja zavlada nov duh tudi v naši prometni politiki, ki se prijetno razlikuje od diletantskega eksperimentiranja v polpretekli dobi, in baš zato, ker se sedaj mnogo več polaga na upravičene zahteve in potrebe, treba govoriti in iznesti realne želje glede reorganiziranja in modernizacije prometa. Zavedam se, da se vsega ne da izvesti takoj, toda treba imeti za bližnjo bodočnost točen program.

Najvažnejše komponente, ki so podlaga rednega, napredujočega prometa, so proge in obratne naprave ob njih, dalje strojni in vozni park ter smotrna ureditev voznega reda, ki se mora opirati na mednarodne zveze in lokalne potrebe, da ne omenjam strokovno izvežbanega osebja, kar tvori poglavje zase.

Pričnem z našimi progami, t. j. njihovim stanjem, pri čemer se ne bom spuščal v podrobnosti, kar je zadeva poedinih krajev, ki imajo čisto individualne potrebe, niti ne v gradnji novih prog, ker o potrebi teh se je že pisalo in govorilo dovolj. Dejstvo je, da so bili krediti ne le za obnovo, nego celo za golo vzdrževanje prog premajhni in da je bila naša direkcija v tem pogledu nekako zapostavljena. Pri intenzivnem prometu na progah naše direkcije znači to ogromen minus, ker ne le ni moči staviti v promet težjih modernih strojev in povečati brzino vlakov, temveč se je morala ta ponekod celo zmanjšati, da ne govorim o nezgodah, katerim je čisto bil vzrok slabo stanje prog. Da nimamo tako naravnost vzorno vestnega kadra železničarjev, bi bilo v tem pogledu še slabše.

Oglejmo si torej vsaj najvažnejše proge po vrsti: Imamo predvsem glavno progno bivše južne železnice, ki je vezala Dunaj s Trstom in ki je še danes ena najvažnejših vezi dela srednje Evrope za Jadranom in Italijo ter v novih razmerah tudi vez med Balkanom in zapadom. Ta proga je danes v smeri proti Zagrebu obenem glavna vez obmejnih pokrajin s prestolico in preko nje z jugom, — pa treba radi izredno živahnega prometa poskrbeti, da bo to tudi v tehničnem pomenu, torej res prvorazredna proga. Zadnja obnovljena dela so se na tej progii izvršila s povečanjem poedinih kolodvorov in njihov moderniziranjem ter polaganjem novih močnih tračnic že precej let pred vojno tako, da so sedanje izrabljene že krog 25 let ter so morale vzdržati ves silni promet za časa vojne. Treba je torej resno misliti, da se ta proga takoj temeljito preuredi in modernizira. Z delom se je že pričelo in sicer v sektorju Rakek-Borovnica, a treba obnovitve obeh tirov od ene meje do druge, menim namreč popolno izmenjavo tračnic in pragov, izgradnjo ovinkov, ojačanje spodnjega ustroja in mostov. Tračnice naj se nabavi enake ali še nekoliko jačje, enako pragove, da zamorejo prenesti težji osni pritisk in večjo brzino.

Pri tem pa se da postopati prav ekonomično v tem smislu, da se one tračnice, ki še niso izrabljene, in teh bo večina, uporabijo na drugi progii, ki ima sedaj šibkejšo, n. pr. na dolenski, ki nujno rabi izmenjavo vseh tirnih naprav.

V zvezi z obnovo te naše glavne proge pa je tudi vprašanje povečanja kolodvorov, da grem po vrsti: Rakek, Ljubljana, Zidani Most, Celje, Maribor. Sedanji kolodvor na Rakeku je tesen, treba nujno izgraditi nove tise, postaviti kurilnico in sezidati reprezentativno poslopje, v katerem bo mesta za železniške urade, pošto in carino in policijski komisariat.

O ljubljanskem kolodvoru naj dodam številnim razpravam še željo, da se ves tranzitni ranžirni promet prenese v Zalog, kjer naj se se-

danji kolodvor preuredi ter zgrade centralna kurilnica in vse delavnice.

O potrebi trikota v Zid. Mostu menda ni treba še posebej govoriti, sicer je pa že itak pred realizacijo, pač pa naj se tam ukine kurilnica in prenese v Celje, ki naj bo domiselna postaja lokomotiv za proge Celje-Dravograd, Celje-Ljubljana, Celje-Zagreb in Celje-Grobelno-Krapina.

Končno Maribor, tudi tam je na Tezmem potreben ranžirni kolodvor, nova kolodvorska stavba poleg nove carinarnice in pošta ter obojni peroni. Menim, da sem glede te proge povedal v glavnem vse, kar treba — edino odprto vprašanje je Borovniški most, ki se občutno stara.

Bistveno isto, kar za navedene proge, velja

tudi za ostale glavne — torej za proge Zid. Most-Zagreb, Ljubljana-Jesenice, Ljubljana-Karlovac, Celje-Dravograd in ostale. Zato o njih podrobneje ne bom pisal — omejim se le na sledeče: Na gorenjski progii je potrebna delna izmenjava tračnic in zgraditev kolodvorov v Otočah in Zirovnici, na dolenski progii izmenjava tračnic od Skofljice do Novega mesta in od Bubjarov do Karlova ter povečanje postaj; enako na odseku Grosuplje-Kočevje, ker se bo ta proga gotovo v kratkem podaljšala in zvežala s progjo Zagreb-Sušak. Tudi kamniška, velenjska, rogaška in nova ljubomerska proga čakajo na čimprejšnjo temeljito preureditev in ojačanje. Moglo bi se tudi v kratkem resno misliti na spojitev kamniške proge z velenjsko, da imamo na eni strani rezervno zvezo z Mariborom preko Celja in se na drugi strani otvori tujskemu prometu velezanimiv kos naše planinske zemlje.

(Konec jutri.)

Dvojna številka »Jugoslovana«

izide vsled praznika že v soboto, ker »Jugoslovan« v nedeljo ne bo izšel. Imela bo večji obseg kot navadne nedeljske številke ter bo vsebovala mnogo poučnega in zanimivega gradiva. Tako bodo naši čitatelji imeli tri dni, to je 1., 2. in 3. novembra, obilico dobrega in lepega čtiva.

Prosimo naše cenjene in prijatelje, ki žele imeti svoje oglase v tej številki, pa tudi one, ki oglašajo v »Jugoslovanu« ob nedeljah, naj blagovolijo poslati naročila že danes v petek do 4. ure popoldne.

UPRAVA »JUGOSLOVANA«, GRADIŠČE 4.

Križarka »Dalmacija« v Egiptu

Naša nova križarka »Dalmacija« je začetkom oktobra napravila pomorsko vožnjo ter poselila nekatera pristanišča v Sredozemskem morju. Prispela je tudi Aleksandrijo, kjer ji je bil prirejen prav prirčen sprejem od strani tamkajšnjega našega poslanstva in jugoslovanske kolonije. Tajnik poslanstva je takoj odhitiel na krov križarke, čim je ta pristala v pristanišču ter pozdravil poveljnika križarke kapitana vojnega broda Edgarda Vašiča. V njegovem spremstvu je odšel nato poveljnik na naše poslanstvo, kjer ga je prav svečano sprejel poslanik Dučić.

Poslanstvo je na čast naši mornarici priredilo velik banket, katerega so se udeležili odlični člani naše jugoslovanske kolonije in mnogi odličniki Aleksandrije in zastopniki vojaških in civilnih oblasti. Na banketu so se izrekle najprirčneje zdravice na čast Nj. Vel. kralju Aleksandru I., kraljevini Jugoslaviji in naši mornarici. V lepem govoru se je poveljnik križarke zahvalil poslaniku za prirejen banket.

Drugi dan pa je komandant križarke priredil velik obed, na katerega so bili povabljeni mnogi člani jugoslovanske kolonije. Mornariška godba je med kosilom svirala razne jugoslovanske pesmi. Mornarji pa so priredili v avtomobilih sprevod po mestu. Povsod, koder so se vozili, so bili predmet največjega občudovanja, kajti lepe mornariške uniforme so vsem imponirale.

Križarka ostane v Aleksandriji še več dni.

Prisrčna proslava čl. drž. praznika v Slovenjgradcu

S svečano resnostjo se je pripravljalo naše mesto, da proslavi državni praznik naše bratske, zveste in ponosne zaveznice ČSR. Jugoslovanske trobojnice so plapolale raz hiš državnih uradov in zasebnih hiš in jasno pričale, da se tudi naše obmejno mesto zaveda radosti onega najvažnejšega dneva češkoslov. zgodovine, ki je uresničil večstoletni sen češkoslovanskega naroda: svobodno in neodvisno državo.

Na državni praznik ČSR je priredil tukajšnji Sokol kraljevine Jugoslavije v Sokolskem domu proslavo; polna prostorna dvorana je prisrčno manifestirala iskreno ljubav do ČSR. Proslave so se udeležili sreski načelnik G. Viher, starešina sodišča g. dr. Romold, mestni župan dr. Bratkovič, uradništvo in meščanstvo. Proslavo je otvoril salonski orkester s sokolsko koračnico, nakar je ljubko deklamirala naraščajnica I. Romold proslavi primerno pesmico. Starosta Sokola br. dr. Železnikar je v kratkih, a markantnih besedah povzročil namen proslave, trdno verujoč, da se bo ČSR še bolj razvila v ponos vsega Slovanstva, dalje spominjajoč se prvega predsednika in ustanovitelja ČSR br. T. G. Masaryka, vzor idealnega Sokola in Slovana. Ganljiv prizor je bil, ko se je ob petju češkoslovanske in naše državne himne dvignil zastor z alegorijo na odru: s cvetjem in z jugoslovansko in češkoslovansko državno zastavo oviti sliki našega kralja Aleksandra I. in predsednika T. G. Masaryka, obdani od sokolskega naraščaja, ki jima poklanja cvetje osvobodjene jugoslovanske zemlje pod zaščito krepih Sokolov s sabljo, prisegajoč zvestobo do groba.

Nato je nastopil slavnostni govornik, znani nacionalni in sokolski bореc br. prof. dr. Pivko Ljudevit, ki je v enournem predavanju orisal ves zgodovinski pokret, ki je vodil do osvoboditve češkoslov. naroda, pridobljenega s tolikimi žrtvami. Omenjal je velike zasluge predsednika Masaryka in sedanjega zunanjega ministra dr. Beneša. Češkoslovanski narod je imel večje borbe za osvoboditve, kakor naš narod. Veliko je pripomogla do svobode ČSR visoka stopnja kulture in morale češkoslovanskega naroda.

Spontano odobravanje poslušalcev je jasno pričalo, da so z zanimanjem in s hvaležnostjo sledili predavatelju, ki je znal predavati, kakor zna samo strokovnjak-zgodovinar in idealen nacionalist. Nato so sledile še dobro naštudirane točke pevskega društva in salonskega orkestra.

Tako je tudi naše obmejno mesto dokazalo iskreno ljubav do bratske ČSR in rek »Zvestoba za zvestobo!« ni samo fraza, ampak je že v krvi in mesu slehernega Čehoslovaka in Jugoslovana

Kmetijsko - gospodarska šola v Ponovičah

Na banovinskem veleposestvu Ponoviče bi najbolj kazalo ustanoviti tako šolo

Poljedelsko ministrstvo namerava ustanoviti po državi 20 kmetijskih šol, katere bo financiral državni bužet. V Dravski banovini obstajajo le 3 gospodarske šole, in sicer vinarška šola v Mariboru, kmetijska v St. Jurju in kombinirana vinarško-kmetijska na Grmu. V vsej Dravski banovini pa nimamo niti ene gozdarske šole, dasiravno je mnogo gozdov naročito na teritoriju bivše ljubljanske samouprave. Potrebujemo za uspešen razvoj kmetijstva še kombinirano kmetijsko-gozdarsko šolo.

Dravska banovina pa je v posesti veleposestva Ponoviče, ki je v vseh pogledih najbolj primerno za ustanovitev kombinirane kmetijsko-gozdarske šole. Površina tega veleposestva znaša 476 ha 84 a; od te površine je gozda 325 ha 63 a, njiv 17 ha 68 a, travnikov 80 ha 32 a, vrta 57 a, pašnikov 51 ha 44 a, ostalo pa je stavbišče in nerodovitno zemljišče. Gozd zavzema torej nad 2/3 celotne površine in to v različnih legah od 230—850 m nadmorske višine ter so vsled tega mogoče kulture vseh vrst gozdnega drevja, ki v tem pasu sploh uspevajo. To izrecno še iz razloga, ker so tla različne geognostične sestave, namreč pretežno kremenčev peščenjak, njegove razpadline in dolomit.

Naši gozdovi so po večini zanemarjeni. Sicer so nastavljeni po sreskih načelstvih uradniki gozdarji, katerim pa je vsled obsežnosti njihovega področja mogoče imeti v evidenci samo zdravstveno stanje gozdnega drevja in zatiranje smrekovega lubadarja. Manjka pa nam v gozdarski stroki naobraženih kmetovalcev-gospodarjev, zmognih s predavanji in praktičnim primerom širiti med narodom smisel za racionalno obdelavo naših gozdov. S takimi gospodarji bi gozdove postopoma obnovili in izboljšali, kar bi donajalo našim kmetovalcem lepe dohodke. Ker pa so pri nas vsi lastniki gozdov obenem tudi posestniki, bi zatorej gojence najbolj naobrazila za dobre gospodarje le kombinirana kmetijsko-gozdarska šola. Tudi za kmetijstvo ustreza veleposestvo Ponoviče vsem potrebam tovrstne šole. Saj meri površina njiv, travnikov in pašnikov 149 ha 44 a ali 31,33% vsega zemljišča in bi se lahko redilo večje število glav goveje živine ter konj. Za vse panoge kmetijskega gospodarstva je na tem posestvu dovolj prostora, da se tudi praktično uveljavijo in je zato mogoče nuditi gojencem tovrstne šole najboljši in najuspešnejši pouk.

Prostorov je v graščinskih poslopih dovolj za šolo in internat. Posestvo ima tudi svoj lov in je dana prilika za umetno ribogojstvo. Okolica posestva nudi različne naravne vpoglede v kupčijo, porabo in transport lesa. V bližnjem trgu Litija obratujeta dve parni žagi, več lesnih trgovin z drvmi in tesano robo, tanjskim in jamskim lesom, splavarstvo po Savi itd. Gojenci šole bi torej ne bili vezani samo na lepe slike in grafikone, kot se to dogaja v mestih, ampak bi imeli vpogled v realno gospodarstvo.

Bivša oblastna samouprava je hotela z nakupom tega veleposestva povzdigniti živinorejo in poljedelstvo. V ta namen je bila že investirana vsota 400.000 Din za melioracije. Napravili so moderno žrebčarno, pri kateri so samo tla stala nad 90.000 Din. Vse te investicije pa ne bodo prinašale nikakega dohodka, ako se ne bo započeto delo nadaljevalo, kakor je bilo določeno. Potrebno bi bilo samo še odstraniti agrarni zakup s tega veleposestva, s katerim se mu hoče odvzeti najboljše zemljišča, kar bi pa gospodarski obrat zaradi zmanjšanja pridobitnosti precej ogrozilo. — J. T.

100 delavcev bo dobilo kruha

Sprememba lastništva edine tovarne za anode in elektrode v državi — Vodstvo je odslej v domačih rokah

Blejska Dobrava, 29. oktobra.

Tovarne KID za elektrode in anode je kupil g. Westen ter je pričela obratovati s polnim pogonom. Prestala je tudi krizo, saj je bilo v zadnjem času sprejetih okoli 50 delavcev po največ domačinov.

Pod vodstvom g. direktorja dr. Viktorja Somogyija Sudoveca in g. ing. Cirila Rekarja, ki sta oba Jugoslovana, zida tovarna nov moderen laboratorij, v kratkem pa namerava prizidati še eno delavnico, kjer bo dobilo še kakih 110 delavcev novega zaslужka. Oba voditelja sta si v svoji obzirnosti in razsodnosti na mah pridobila srca vsega delavstva, zato sta zelo priljubljena med njimi. Doselej je bilo vodstvo v rokah Italijanov in Nemcev.

V tovarni je zaposlenih največ Dobrovcev, poleg teh jih hodi za zaslužkom precejšnje število iz Bohinja, Zirovnice, Javornika, Zasipa in Gorij.

Tovarna elektrod in anod je edina te vrste v naši kraljevini ter izvaža svoje izdelke širrom naše domovine in v vse evropske države, kjer je tovrstnih tovarn zelo malo. Številni letoviščarji, osobito pa dijaštvo, obiskuje in z zanimanjem pregledujejo našo tovarno.

Poskušen vlom v Baumannovo restavracijo

V noči od torca na sredo je hotel neznanisvedrovec vlomiti v kolodvorsko restavracijo, pa so ga zadržali železni križi v oknu

Poljčane, 29. okt.

Kronika vlomov v našo kolodvorsko restavracijo, ki je nekaj korakov od postaje, je precej bogata. Bilo je vlomljeno vanjo z uspehom že trikrat, in sicer dvakrat pred leti z južne strani in enkrat lani z vzhodne, procelne, najvidnejše strani, ki je celo električno osvetljena vso noč. Vsakokrat so neznanizlovcovi odšli z obilnim plenom in se nikdar ni zvedelo za nje. Da bi tej predrznosti končno prišli v okom, je dal gospodar na vsa okna napraviti železne križe.

Navzlic temu pa je predrzni neznanec večrajšjo noč poskušal vdreti v to restavracijo, in to skozi okno točilnice. Še predno je zaprla restavracijo, je čula natakarcia Fanika, da nekdo »skrablje« po oknicah. Misleč, da se šali kdo domačih, ni pripisovala temu nikake važnosti in kmalu nato odšla spat v gornje prostore, potem ko je gostilniške prostore zaprla.

Ko pa je zjutraj opazila, da je omenjeno okno odprto, se ji je zdelo to sumljivejše. Še bolj pa je bila zaprepaščena, ko si je okno ogledala pobliže: šipe v oknih so bile razbite, križi v oknu pa na treh mestih že močno napiljeni, znak da je bil vlomilec pripravljen na vse. Najbrž pa je bil še pravočasno pregan Bodiši od ljudi, ki so se pripeljali z nočnim vlakom, bodiši od postajnih delavcev, ki so bili v neposredni bližini zaposleni te noči z izpraznjenjem postajne gnezdnice. Najsi bo še eno ali drugo; res je, da sta vesela oba, restavrat in natakarcia, da nista bila še četritič okradena.

Ukradeni voli so se vrnili domov

Sračeje gnezdo uzmoviča, ki je odpeljal vole

Begunje pri Cerknici, 29. okt.

Kakor je »Jugoslovan« že poročal, so bili v noči od 24. na 25. t. m. ukradeni voli tukajšnjemu posestniku P. — Kljub temu, da so dobili sled, je bilo vse iskanje zaman, volov ni bilo nazaj. V torek 28. t. m. zjutraj pa prižene nekdo iz sosednje vasi vole gospodarju domov. Dobil jih je pod svojim kozolcem vsa blatna in sestradana.

Kakor da bi udaril na zvon, je šlo po vasi od ust do ust, da so se voli vrnili. Domači so takoj obvestili orožniško postajo v Cerknici, fantje pa so odrinili po sledi za tatom. Sumili so namreč nekoga, pa so se hoteli prepričati. — Sumnja se je uresničila. Prav tedaj pa so prišli tja tudi že orožniki. Janezek, tako je uzmoviču ime, se je od strahu sesedel pred njimi na tla. Takoj je bil voljan, da gre pokazati, kje so bili voli skriti cele štiri dni v snegu in dežju. Par minut od hiše je imel svoje skrivališče. Doma so pa našli še vse polno reči, ki niso bile njegove.

Imel je pač to slabo navado, da je grede odnesel zdaj enemu zdaj drugemu. Tako si je nanosil pravo sračeje gnezdo. Nekaj te tuje lastnine so mu naložili na rame in ga odpeljali. Zdaj se bo lahko skesal in premišljeval svoje zgrešeno življenje.

Gledališče

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

DRAMA

Petek, 31. okt.: »Gospa ministrica«, premijera. Red A.

Sobota, 1. novem.: ob 15. uri »Snegulčica«. Izven. Ob 20. uri »Sveti plamen«. Ljudska predstava pri znižanih cenah.

Nedelja, 2. novem.: »Razbojnik«. Ljudska predstava pri znižanih cenah.

OPERA

Začetek ob 20. uri zvečer.

Petek, 31. okt.: Zaprto.

Sobota, 1. novem.: ob 15. uri »Knez Igor«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Ob 20. uri: »Vesela vojna«. Ljudska predstava pri znižanih cenah.

Nedelja, 2. novem.: »Moč usodet«. Ljudska predstava pri znižanih cenah.

*

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Petek, 31. oktobra: Zaprto.

Sobota, 1. novem.: ob 20. uri »Škrjančkov gaj«. Kuponi.

Nedelja, 2. novem.: ob 20. uri »Gospa ministrovka«. Kuponi.

*

Vsi sveti v mariborskem gledališču. O vseh svetih zvečer se bo ponovila priljubljena in melodiozna Leharjeva opereta »Škrjančkov gaj«, ki je bila letos tako simpatično sprejeta. Kuponi. — V nedeljo, 2. novembra pa se bo vprizorila ena izmed najbolj zabavnih Nušičevih veseliger »Gospa ministrovka«, ki je na mariborskem odru izredno uspela in vzbujala pri občinstvu salve smeha. Veljajo kuponi.

Dnevne vesti

— Patrijarh Varnava o mešanih zakonih. Patrijarh Varnava je izjavil, da je pravoslavna cerkev doslej lojalno priznala mešane zakone, sklenjene v katoliški cerkvi. Morala pa bo revidirati to stališče, ker katoliška cerkev ne priznava dosledno sklepe pravoslavne cerkve iz leta 1063, ki temelje na kanoničnem pravu.

— **Važno za vse države, banovinske in občinske urade, ustanove itd.** Zakon o glavni kontroli iz leta 1922, je bil že trikrat izpremenjen in dopolnjen z različnimi kasnejšimi določili. Ker te okolnosti omogočajo njegovo preglednost, razen tega pa je ta zakon dobil veliko važnost zlasti še za občine, na katerih računsko poslovanje je z zadnjimi spremembami od 24. oktobra t. l. raztegnjeno nadzorstvo glavne kontrole, izide prve dni prihodnjega tedna v tiskarni »Merkur« celotni zakon o glavni kontroli z vsemi izpremenbami in dopolnitvami, na kar interese te zdaj opozarjamo.

— **Dovolitev polovične voznine.** Ministrstvo za promet je odobrilo popust na polovico cene na državnih železnicah delegatom vseh plavalnih klubov v naši državi, ki se udeležijo glavne letne skupščine jugoslovanske plavalne zveze 30. novembra v Beogradu.

— **Važna naredba o zavarovanju proti nezgodam.** »Službene Novine« prinašajo naredbo ministra za socialno politiko in narodno zdravje o določitvi nevarnostnih razpredelnic za zavarovanje proti nezgodam in o postopku pri razvrščevanju v odstotke nevarnosti. Ta naredba je izdana na osnovi § 30 zakona o zavarovanju delavcev, ter stopi v veljavo danes. Nevarnostna razpredelnica pa bo veljala od 1. januarja 1931.

— **Prvi muslimanski advokat v Beogradu.** Bivši minister dr. Sefkija Behmen je otvoril v Beogradu advokatsko pisarno. To je prvi muslimanski advokat v prestolnici.

— **Z današnjim dnevom je postala naša muslimanska cerkev neodvisna in samostojna.** Danes bodo ob prisotnosti najuglednejših predstavnikov muslimanske cerkve, verskih organizacij, kulturnih in prosvetnih organizacij itd. svečano ustoličili muslimanskega vrhovnega poglavarja v Jugoslaviji reis-ul-ulemo g. Maglajića. S tem dnevom je dobil pravico vrhovne verske oblasti nad našimi muslimani in je neodvisen od kalifa. Vsa vprašanja muslimanske veroizpovedi bodo odslej reševali v Beogradu in muslimanska cerkev postane samostojna in neodvisna. Svečanosti se bo udeležilo nad 2000 predstavnikov muslimanov iz vse države in nekaj zastopnikov muslimanov iz inozemstva.

— **Prvi simfonični koncert letošnje koncertne sezone v Ljubljani** bo v petek 7. novembra v veliki dvorani hotela Union. Priredi ga uprava Narodnega gledališča, dirigira ravnatelj opere g. Mirko Polič, koncertira operni orkester in orkestralno društvo Glasbene Matice. Kot solista sodelujeta ga. Vilma Thierry Kavčnikova in violinist g. Karel Rupel. Na programu je Glazunov violinski koncert za violinsolo in veliki orkester. Violinski solo igra g. Karlo Rupel, dalje 5 Mahlerjevih žalnih pesmi Mrtvi deci in Čajkovskega simfonija IV. v f-molu. Bogat simfonični program, ki zasluži vse naše zanimanje. Vstopnice od četrtka dalje v predprodaji v Matični knjigarni.

— **Tiskarski škrat.** V članku »Ob 25-letnici hotela Union v Ljubljani« se je vrnila pomota. Postavljen je v 26. vrsti od zgoraj stavek: **Treba bi bilo le nekaj preuredb — gorka in mrzla voda v sobah, svetlobna signalizacija, itd., iz katerega more on, ki ne pozna preuredb v našem hotelu, sklepati, da to še vse manjka in da se to še-le mora vpeljati.** Resnici na ljubo omenjamo, da je »Union« že leta 1927, vpeljal v vse sobe tekočo gorko in mrzlo vodo, svetlobno signalizacijo itd.

Najtrpežnejša

in najbolj higijenična je aluminijasta kuhinjska posoda, katero dobiš najceneje in v največji izbi pri tvrdki s železino 103

STANKO FLORJANČIČ
LJUBLJANA SV. PETRA CESTA 35.

— **Obrtniški koledar 1931.** Vsebuje poleg običajnih spiskov, ki jih navadno priobčujejo koledarji, izključno informativne in za obrtnika poučne spise, tako važne zakone in naredbe o davčnih, taksnih, obrtniških in drugih zadevah, razne pomočne tabele za krojače, čevljarje, stavbnike, kovinarje, mesarje itd., stanje obrta in organizacije, pregled vseh obrtnih združenj in društev v Dravski banovini itd. Cena koledarju s poštnino vred Din 13.50. Naroča se pri Zvezi obrtnih združenj v Ljubljani.

— **Velika nacionalna ekskurzija v Parizu.** V dnevih od 15. do 22. novembra 1930 priredi »Jugoslovanski turist« v Beogradu in sporazumu in pod vodstvom delegata beogradske občine in odbora za odkritje spomenika hvaležnosti francoski republiki veliko nacionalno ekskurzijo v Pariz in svečano polaganje venca na grob francoskega neznanega junaka. Izletniki bodo mogli v kratki dobi 4 dni in 5 noči spoznati temeljito Pariz in njega zanimivosti. — Ljubljanski izletniki se pridružijo dne 15. novembra ob 20. uri na ljubljanski postaji in potujejo preko Jesenic—St. Veita, Insubrucka, Zürich in Belforta v Pariz, kamor prispejo 16. novembra ob 22. uri. Stroški so preračunjeni za one udeležence iz Ljubljane, ki bi potovali v II. razredu na 4650 Din, za potnike v III. razredu pa 3750 Din. V to vsoto je vračunano

potovanje iz Ljubljane v Pariz in nazaj, prehrana med vožnjo in v Parizu, stanovanje v prvovrstnih hotelih, prevoz prtljage, vožnja z avtomobili, obiski gledališč, muzejev in zabavišč in vse takse in napitnine. Interesenti se lahko prijavijo do 5. novembra 1930 v pisarni »Jugoturista«, Knez Mihajlova ulica 7, Beograd (palača »Ruski car«). Vsak prijavitelj mora položiti do navedenega roka 1000 Din najkasneje do 10. novembra poslati »Jugoturistu« od krajevne policijske oblasti vidiran potni list in fotografijo radi nabave francoskega in drugih tranzitnih vizov. Iz prijaznosti sprejema prijave tudi mestni ekspedit v Ljubljani, kjer je tudi na vpogled podrobni spored potovanja.

— **Avtobusna zveza Ptuj—Središče.** Mestno avtopodjetje v Ptuj prične v petek, dne 31. t. m. z rednim prevažanjem oseb na progi Ptuj—Velika Nedelja—Ormož—Središče in sicer tako, da odhaja avto iz Ptuja ob 10.15, pride v Ormož ob 11.10, v Središče ob 11.40, ter odhaja iz Središča ob 11.52 in pride v Ptuj ob 13.17. Na avtoprogi Ptuj—Sv. Barbara—Sv. Andraž—Ptuj stopi 1. novembra nov vozni red v veljavo tako, da odhaja avto iz Ptuja jutraj ob 7.10 in se vrača v Ptuj ob 8.45. Popoldne odhaja avto ob 13.59 ter se vrača v Ptuj ob 15.51.

— **512 delavcev odpuščenih.** Tovarna vagonov v Subotici »Ferrum« je odpustila 512 delavcev iz službe. Deputacija delavcev je intervenirala pri Delavski zbornici, naj ta posreduje, da bo dobila tovarna takoj v popravilo 900 vagonov, ki jih nameravajo poslati v popravilo šele drugo leto poletni. S tem bi prišlo 600 delavcev za eno leto zopet do kruha.

— **Vihar na Jadranskem morju.** Iz Šibenika poročajo, da je v torek ponoči divjal na morju velik vihar. Razjarjeni valovi so prebrnili motorni čoln »Svoboda«, ki je bil na poti v Zadar. Tovor je utonil, posadka se je pa k sreči rešila.

— **Nesreča natrpanega avtobusa.** V bližini Bavaništa je zdrknil neki potniški natrpani avtobus v potok. Vsi potniki so bili lažje ranjeni, šofer pa težko.

— **Strodivarijeve gosli.** Učitelj Ante Milošević iz Osijeka je sreče nlastnik Stradivarijevih gosli, ki so bile narejene leta 1713.

— **Samomor 17-letne deklice.** V torek ponoči okrog 12. ure je izvršila v Beogradu samomor z obešenjem 17-letna Sara, hči Izaka Alkalaja. — Vzrok samomora ni še znan.

— **Vreme v Dravski banovini** je bilo večeraj dokaj nestalno in spremenljivo vreme. Sprva je bilo lepo, pozneje močno oblačno ter se je pripravljalo k snegu. Barometer se je tudi večeraj dvignil za več milimetrov. Barometersko stanje se je gibalo od 762.8 do 768.5. Barometer je večeraj ob 7. kazal: Ljubljana 765.3 (za 0.8 višji), Maribor 762.8 (5.1), Zagreb 767.7, Beograd 765.3, Skoplje 767.5, Sarajevo 768.5, Mostar 766.5, Split 766.3, Rab 765.1, Vis 765.3. Večerašnja jutranja temperatura se je v državi gibala med 0 do 13 C. V Dravski banovini se je temperatura nekoliko dvignila. Termometer je večeraj ob 7. kazal: Ljubljana 7.2, Maribor 8, Zagreb 8, Beograd 5, Skoplje 1, Sarajevo 0, Mostar 5, Split 10, Rab 13 in Vis 8. V Bosni je večeraj deževalo. V Ljubljani je bila večeraj najnižja temperatura 6.8.

Zimske obleke

raglane, suknje, trenchcoate in usnjate suknjiče kupite najceneje pri konfekcijski industriji **JOSIP IVANČIČ, Ljubljana** Dunajska cesta 7. 629

Ljubljana

Petek, 31. oktobra 1930, Volbenk. Pravoslavni: 18. oktobra, Srečko.

Nočno službo imata lekarni Trnkoczy na Mestnem trgu in Ramor na Miklošičevi cesti.

■ Na čast g. konzulu dr. Reslu priredi »Jugoslovensko-češkoslovaška Liga« v Ljubljani poslovilno večerjo v ponedeljek 3. novembra ob pol 21. uri v restavraciji »Zvezda«. Pri tej priliki izroči g. konzulu album pokrajinskih slik iz Slovenije in krasno sliko Ljubljane, umotvor mojstra Ivana Vavpotiča. Udeležba za oboroženo Lige je obvezna. Ona društva in posamezniki, ki bi se hoteli udeležiti te odhodnice, naj se priglase do nedelje 2. novembra predsedništvu Lige, Knafljeva ulica 5, II.

■ **Preporodovi Naš sestanek** bo 1. in 2. novembra v Ljubljani. Dne 1. novembra ob 21. uri prijateljski sestanek v restavraciji Bellevue. Dne 2. novembra ob 10. uri dopoldne zborovanje v mali dvorani Kazine. Po zborovanju odhod na pokopališče k Sv. Križu, kjer bo na Endlicherjevem grobu poklonitev spominu pokojnih tovarišev. Nato v restavraciji »Zvezda« skupen obed. Vabimo k udeležbi tudi vse naše nekdanje prijatelje, posebno še vse naše bivše profesorje. Zaradi nepoznanja naslovov nisimo mogli poslati posebnih vabil vsem, ki jih želimo pozdraviti na našem sestanku. Pripravljalni odbor.

■ **Nagrobni spomenik svojima velikima tovarišema Boršniku in Verovšku** je postavilo na pokopališču pri sv. Križu Udruženje gledaliških igralcev v Ljubljani. Spomenik, ki je postavljen na gomilo Boršnikovo, je izvršen po osnutku arhitekta Rohrmanna, izdelan pa od odlične tvrdke Thoman v Ljubljani. Spomenik bo bla-

goslovljen v soboto 1. novembra t. l. ob 11. uri dopoldne in so vabljeni k žalni večanosti vsi ljubitelji obih velikih pokojnikov.

■ **Žalna svečnost Sokola I. Sokol I Ljubljana-Tabor** priredi na dan vseh svetnikov 1. novembra ob pol 2. uri popoldne v veliki dvorani na Taboru žalno spominško svečanost za umrliimi brati in sestrami. Istočasno se bo posvetila zapadna telovadnica spominu pokonega vzornika br. Maleja s tem, da se bo objavilo njeno imenovanje v Malejevo telovadnico. K tem svečanostim se vabijo sorodniki umrlih bratov in sester ter vsi društveni člani. Obenem vabi vse nove člane in članice, katerim teče poskusna doba, k tretjemu obveznemu prelovanju o »Zgodovini Sokolstva«, ki se bo vršil v nedeljo 2. novembra ob 10. uri na Taboru v levi stranski dvorani, I. nadstropje. Vhod iz Vrhovčeve ulice.

■ **Javna govorilnica na Viču.** Interesenti se opozarjajo, da je pri pošti Vič otvorjena javna telefonska govorilnica.

■ **Lutkovno gledališče Sokola I na Taboru** vabi prijatelje in ljubitelje mladine, ki žele se udeleževati v tej novi panogi prosvetnega dela, četudi niso člani društva, da se pismeno ali ustno zglašajo med 18. in 20. uro v pisarni na Taboru, vhod z Vrhovčeve ceste, kjer ob potrebni navodila. Dobrodošli vsi, ženske in moški, zlasti pa starši z dečci, kateri audi odsek vsakevrstne ugodnosti.

■ **Predavanja v društvu »Soča«.** Prihodnji mesec okoli 15. se bodo pričela že prav popularna predavanja »Soča«, ki se bodo redno vršila vsako soboto v salonu pri »Lexus« na Gosposvetski cesti. Prvo predavanje bo imel g. Karel Mahkota o naših jezerih.

■ **Uprava policije v Ljubljani opozarja,** da je dne 31. oktobra 1930., 1., 2. in 3. novembra 1930 dovoljen samo enosmerni vozni promet na pokopališče k Sv. Križu, in sicer dovoz izključno samo po Kečke Murnovi, Šmartinski, Savski cesti in med Hmeljniški, odvoz pa po Savski cesti, Linhartovi ulici in Dunajski cesti. — Avtobusni podjetniki, avtoizvoščiki, kakor tudi občinstvo se opozarja, da ima varnostna straža nalog prepričati vožnjo vsakega vozila, ki bi bilo zasedeno preko uradno določenega števila.

■ **Izstop iz našega državljanstva.** V Ljubljani bivajoči, a v Sarajevu pristojni, bančni uradnik Bohuslav Kyncl, ki je rojen na Češkoslovaškem, a je naš državljan, je zaprosil za izstop iz našega državljanstva, ker namerava zaprositi za češkoslovaško državljanstvo.

■ **Dolgi zimski večeri** iznajdljivemu fotografu-amaterju nikakor ne prekinajo njegovega udeleževanja. Da pa začetnik, kakor tudi več ali manj izvežban amater, naleti na marsikatero tehnično težkoto, ki jih sam ne zna premostiti, je vsakomur iz lastne skušnje že znano. V predavanju priznanega amaterja gosp. Karla Koraneka, ki ga priredi turističevski klub »Skala« v sredo 5. novembra t. l. v veliki dvorani hotela »Union« ob 20. uri, na mbo naš odlični znanec na podlagi 150 diapozitivov pokazal vse možnosti tozadevne fotografije ter obenem nazorno objasnil, kako se izognemo tehničnim napakam. Vstop je brezplačen ter so vabilo na razpolago v vseh ljubljanskih drogerijah.

■ **Gospa Vera Danilova-Balatkova nas zapušta** po dveindvajsetletnem vztrajnem in upornem delovanju v našem gledališču, katerega članica je bila od mladih nog. Odhaja v Brno, kjer je njen soprog kapelnik Narodnega gledališča. Njena poslovilna predstava bo 9. novebra v operi. Ob tej priliki bo nastopila v priljubljani operi »Grof Luxemburški«. Naše občinstvo, ki je znalo zaslugе doživljati članov vselej ceniti, opozarjamo že danes na ta večer.

■ **Opozarjamo na novo premijero v ljubljanski drami,** ki bo danes 31. t. m. Vprizori se komedija »Gospa ministrica«, katero je napisal najplodovitejši dramatik g. Branislav Nušič. Delo je pravkar na repertoarju vseh jugoslovanskih gledališč in se povsod z največjim uspehom izvaja. — Naslovna vloga je v rokah gospe P. Juvanove, njeno hčerko Daro igra gđ. Boltarjeva. Izvrstne komične vloge igrajo gg. Rakarjeva, Mira Danilova, Medvedova in Gabrielčičeva. Cedo igra g. Daneš, Ujca Vaso g. Cesar. Poleg omenjenih nastopa skoro ves dramski ansambel. Režiser g. Lipah. Predstava je izven abonmaja.

■ **Basist Mirko Pugelj.** Z veseljem pozdravljamo rojaka, ki je eden izmed onih razmeroma redkih naših ljudi, ki se je posvetil izključno pevski umetnosti. Rojen je bil v Novem mestu, kjer je obiskoval prve gimnazijske razrede in bil pevec v šolskem zboru, ki ga je vodil eden najspretnejših organistov g. Ignacij Hladnik. Muzikalen dečko pa je sodeloval tudi v dijaškem in salonskem orkestru kot violinist in čelist. V VII. šolo je prišel v Ljubljano ter se začel kot gojenec Glasbene Matice učiti solopetja. Kmalu po maturi, kot 20-letni mladenič je bil angažiran za manjše basistovske partije v naši operi. Tu je vztrajal tri leta, dokler mu ni bolezen v grlu zaprla pevске karijere. Pomagal mu je pokojni dr. Bleiweis, končal medtem študij na ljubljanski univerzi in šel kot štipendist francoske vlade v Pariz, kjer se je vpisal na visoko glasbeno šolo Schola Cantorum. Slavniti francoski komponist Vincent d'Indy, ki je ravnatelj tega zavoda, mu je pri končnem izpitu čestital in napisal sledečo spričevalo: »Ima zelo lep glas, veliko muzikalno kulturo, visoko inteligenco in za pevca izredno izobrazbo in dramatičen temperament. — Skratka vse pogoje za briljantno pevsko karijero.« — Tako o njem slavni Francoz, naše občinstvo pa ga naj sodi na koncertu, ki ga priredi v ponedeljek 3. novembra ob 20. uri v Filharmonični dvorani. — Vstopnice v Matični knjigarni.

■ **Potres v Ljubljani.** Ljubljanski meteorološki zavod objavlja: Večeraj 30. t. m. je potresna opazovalnica zavoda za meteorologijo zabeležila dva bližnja potresa. Prvi je bil ob 8.13.45 dopoldne, a drugi je sledil ob 9.13.29 dopoldne. Ognjišče potresa je bilo oddaljeno kakih 150 do 200 km zračne črte. Prvi potresni sunek je bil katastrofalen.

■ **Drevi pri Ražnu sveže ribe in polenova.** Po vseh mlekarnah in pri okoličanskih mlekarnicah je tržno nadzorstvo temeljito pregledalo mleko. Ugotovilo je, da so nekatere mlekarnice prodajale slabo mleko. Te so bile ovadene sodišču. Zadnji čas pa je tržno nadzorstvo pregledalo tudi mnoge špicerijske trgovine in branjarije. Našlo je več higijeničnih nedostatkov in pomanjkljivosti.

■ **Boj beračenju.** Zadnji čas ljubljanska policija vodi neizprosno boj proti beračem. Začela je nadzorovati tudi zavode, kamor se reveži zatekajo za kosilo in večerjo. Večeraj opoldne je prišla v Marijanišču 7 starih, brezposelnih delavcev, ki so prišli prosit kosila.

■ **Ljubljanski trg pred praznikom.** Ljubljanski trg je že nekaj dni v znamenju praznika Vseh svetnikov in vernih duš dan. Na trgu je izredno mnogo krizantem in aster, ki jih kupujejo ljubljanske gospodinje, da bodo z njimi okrasile grobove pokojnih svojcev. Tudi s kmetov prinašajo najrazličnejše zelenje. Tržno nadzorstvo je večeraj zaplenilo neki kmetici večjo množino »božjega drevca«.

■ **Tatvine.** Delavec Martin Ratej je v sredo prišel iz Doba pri Domžalah v Ljubljano, da bi si nakupil blaga za zimo in obutve. Ustavil se je tudi na Starem trgu. V veži št. 16 je pustil svoje kolo, na katerem je imel privezan zavoz suknja. Ko se je vrnil po kolo, je pač na žalost moral ugotoviti, da mu je neznan tat »sunil« zavoj suknja. V zavoju je Ratej imel 2 kosa suknene blaga, dolga po 2.85 m in vredna 700 Din. Kdo bi bil tat, je težko dognati. — Na celovski cesti št. 34 stanujoča trgovska uslužbenka Ana Mohar je v sredo imela opravka v trgovini pletenin K. Mahkote na Celovski cesti. Nekaj je plačala, a denarnico je položila na pult. V denarnici je bilo 7 Din drobiža in 1 zlat prstan, vreden 500 Din. Se le ko je bila že oddaljena od Mahkotove trgovine, je Moharjeva pogrešila svojo denarnico. Tekla je nazaj v trgovino, toda tam denarnice že ni več našla. V trenutku ko je bila Moharjeva v trgovini, se je tam nahajala tudi neka ženska, ki je osumljena tatvine.

■ **Drobiž policijske kronike.** Večeraj jutraj je policija priredila po raznih krajih racijo ter je aretirala 2 moška zaradi splošnega suma, neko tajno prostiutko in nekega berača. Policiji sta bili prijavljeni 2 manjši tatvini, neka večja goljuftija, 2 straniki zaradi prekrška zglasovalnih predpisov, 2 trgovca zaradi kršitve naredbe o odpiranju in zapiranju trgovin, naposled sta bila prijavljena 2 prekrška avtopredpisov in 5 prekrškov cestnopolicijskega reda.

Maribor

■ **Proslava češkoslovaškega praznika.** V Seidnici ob Dravi je priredil v torek 28. t. m. zvečer novi Sokol v tamkajšnj šoli lepo proslavo češkoslovaškega praznika osvobojenja. O Čehoslovakah in prezidentu Masaryku je govorila sestra Konečnikova. Ob koncu je brat Kiki govoril še o našem osvobojenju ter o bratih onkraj meje.

■ **Izročitev odlikovanja.** V mestnem vojaškem uradu je bil v sredo slovesno izročena red Jugoslovanske kronske V. stopnje bančnemu uradniku g. Andreju Pečenku. Čestitamo!

■ **Instalacija novega stolnega prošta.** Večeraj dopoldne je škof dr. Karlin izvršil v stolnici akt slovesnega ustoličenja novega stolnega prošta, pomožnega škofa dr. Ivana Tomaziča. Obredu je prisostvovala velika množica vernikov.

■ **Praznovanje po trgovinah.** Po sklepu trgovskega gremija bodo trgovine v Mariboru 2. novembra, 30. novembra, na praznik 8. decembra ter v nedeljo pred Božičem dopoldne odprte, ves dan pa bodo zaprte na državni praznik 1. in 17. decembra.

■ **Avtobusni promet med mestom in pokopališču.** Ker je pričakovati na dan Vseh svetih popoldne velik naval občinstva na avtobuse potrebne proge, se bo, ustrežajoč željam občinstva, obratovalo na tej progi že dopoldne s pomnoženim številom vozov, popoldne pa z 12 avtobusi. Z ozirom na to odpadejo popoldanske avtobusne vožnje v Ruše, Pesnico in Sv. Peter. Na pokopališču namenjeno občinstvo se opozarja, da si nabavi vozne listke že pred vstopom v avtobus. V to svrhu bodo nameščeni na Glavnem trgu, kakor tudi na Pobrežju, prodajalci voznih listkov, označeni nad levim laktom z belim trakom in napisom za predprodajo. Drobiž naj se pripravi že v naprej. Da se omogoči hitro poslovanje, bo dovoljen vstop v avtobuse za časa navala samo z že v predprodaji kupljenimi vozniimi listki, katere pretrga pri vstopu šofer v svrhu kontrole. Pri vstopu v avtobus se mora vsakdo izkazati z voznim listkom in to tudi v slučaju, da si posameznik nabavi listke za svoje ali druge. Potujoče občinstvo je naprošeno, da se v lastnem interesu ravna po navedenih predpisih in s tem omogoči hiter in točen prevoz.

■ **Prvi smučki izlet.** Zimsko-sportni odsek SPD Maribor-Ruše pohiti v nedeljo dne 2. novembra prvič v letošnji sezoni na Klopni vrh. Odhod z vlakom do Fale v soboto jutraj ob 5.40 ali popoldne ob 13.18. Voditelja gg. Bureš in Vahtar. Program za nedeljo se določi zvečer v koči po snežkih prilikah. Turistično društvo »Runolist« iz Zagreba obišče istočasno naše Pohorje. Vsled tega vabimo smučarje, da se

Za praznike vseh svetih

preudarite, komu od Vaših sorodnikov, prijateljev ali znancev boste priporočili »Jugoslavana« za naročilo. — Sporočite jim obenem, da pošljemo časopis 8 dni na ogled.

Za praznike vseh svetih

udeležijo tega izleta v čim večjem številu. Smuka je ugodna. Pojasnila se dobe pri gosp. Burešu v Vetrinjski ulici in pri g. Majerju na Glavnem trgu, kjer se sprejemajo tudi prijave. S m u k!

m Zanimivo posredovanje. Tukajšnji okrajni cestni odbor je preko banske uprave zaprosil za odpis carine za novi motorni valjar, katerega je naročil v Nemčiji. Vse prošnje in intervencije pa niso ničesar pomagale, dokler ni nek tukajšnji zasebni carinski posrednik ponudila svoje pomoči proti nagradi 4000 Din. In res, rešitev je kmalu prišla, kajti odbor je rajši plačal 4000 kakor pa 80.000 Din. Bilo bi na vsak način nujno potrebno, da bi se ta zadeva v Beogradu preiskala!

m Gradbena in uporabna dovoljenja. Na seji mestnega sveta so bila v torek izdana naslednja gradbena dovoljenja: Ivanu Braunu za preureditev prostorov za predilnico, Maksu Weisu za preureditev odprte lope v Slovenski ulici 26 v delavnico in skladišče, Josipu Gärtnerju za preureditev prodajalne v hiši na Koroški cesti 38, Ivanu Kočevarju za preureditev prodajalniških prostorov v hiši na Aleksandrovi 19, Mariji Knuplež za preureditev dvorišnega poslopja pri hiši na Glavnem trgu 19, Milošu Osetu za prizidavo garaže in sobe pri hiši na Aleksandrovi 35, Mariji Pelikan za preureditev dvorišnega poslopja pri hiši na Vetrinjski ul. 26. Uporabna dovoljenja pa so dobili: Fran Hergout za zgradbo prizidka za delavnico in skladišče v Rajčevi ul. 5, Marija Polanec za zgradbo tobakaev paviljona na voglu Slovenske in Strossmayerjeve ulice ter Stavbena in kreditna zadruga »Združni dom« za preureditev hiše na Slomškovem trgu št. 6.

m Velik uspeh predavanja prof. Rubića. Obe predavanji prof. Rubića iz Splita v okvirju tukajšnje Jadranske straže v dvorani kina »Apolo« v torek in v sredo zvečer, sta izborna uspeli. Obakrat je bila dvorana polna, pri prvem predavanju o našem morju, posebno pa pri drugem o Splitu in okolici. Zelo so navdušile tudi krasne skioptične slike. Tako je Maribor častno zabrisal sramoto, ko je letos poletni napovedano prvo predavanje docela ignoriral.

m Trg v evetju. Včeraj je bil mariborski trg spremenjen v cvetličnjak. Prodajali so velike množine cvetja za grobove, posebno krizanteme, pa tudi mnogo vencev.

m Mariborske brivnice. Tukajšnje brivnice bodo danes odprte ves dan brez opoldanskega odmora do 21. ure. V soboto bodo odprte od 7. do 13., v nedeljo pa bodo ves dan zaprte.

m Vodovodna cev je počila v sredo okrog 20. ure v Koroševi ulici pred dežim zavetiščem. Voda je vso okolico v trenutku preplavila, in ker so se popravila zavlekla do včeraj dopoldne, je bil ves ta del mesta brez vode. Cev je počila zaradi kopanja novega jarka.

m Nesreča. V sredo popoldne je nek kolezar povozil 7letnega osnovnošolskega učenca Franca Perka. Perko je pri tem dobil težje poškodbe na čelu in so ga morali z rešilnim avtom prepeljati v bolnico.

m Aretacija prekupčevalca. V sredo je bil aretiran tu avstrijski prekupčevalec sadja L. iz Gradca, ker ni hotel nekimi kmetici iz Slovenstih goric izplačati jabolk, katera je prevzel. Ker je dolg poravnal, je bil zopet izpuščen.

m Vlóm v Košakih. V sredo ponoči so doslej še neznaní tatovi vlomili v hišo gostilničarja Josipa Kosa v Košakih pri Mariboru in odnesli njegov moški plašč, več obleke in drugih predmetov ter 200 Din v gotovini. Celotna škoda znaša okrog 6000 Din. Tatovi so prišli v sobo skozi okno, s katerega so z velikim drogom sneli omrežje. Uvedeno zasledovanje doslej še ni imelo uspeha.

m Tatvina. Zasebnici Mariji Lahovi je v sredo dopoldne neznanec odnesel iz veže hiše št. 49 na Aleksandrovi cesti vrečo koruze, vredno 130 dinarjev.

m Aretacije in prijave. V sredo je policija aretirala neko žensko radi vlačuganja in prepovedanega povratka. Prijav manjšega značaja je prejela 17. poročil o izgubljenih predmetih itd. pa 5.

m Prepír. Skregala in naposled stepla sta se v neki gostilni 35 letni delavec Martin K. in 57letni delavec Jakob Sch. Pomirili ju je stražnik

Celie

* Avtobusni promet za Vse svete. Podrobni vozni red na mestno ter na okoliško pokopališče je razviden na razglasni tabli Mestnega avtobusnega podjetja pred kolodvorom. Če bo velik naval, se bodo vozni listki pred kolodvorom prodajali v predprodaji.

* Premestitev v upravni službi. Politično upravni pripravnik pri sreskem načelstvu v Celju g. Bizjak Andrej je premeščen k sreskemu načelstvu v Konjic v primorski banovini.

* Potresni sunek so začutili nekateri Celjani v noči od srede na četrtek ob 4. uri zjutraj. Vendar se ni zgodilo nič hudega.

* Nezgode. 7letnega Serafina Nemečka, sina akrobata, ki trenutno nastopa v Polzeli, je pes nekega mesarja tako močno ugriznil, da je moral v celjsko javno bolnico. — Delavcu Jožku Planku v železarni v Štorah je padel lošček žarečega

železa v obraz. Dobil je hudo opekline in je moral iskati pomoči v celjski bolnici.

* Na Sv. Peter pod Sv. Gorami bo nočoj po potrebi vozil avtobus za rezervno iz Celja, v ponedeljek pa iz Sedlarjevega naprej.

Štrašna usoda ugledne rodbine

Dobro v spominu je še tragična smrt mladega dijaka Dušana Lojka pred dobrimi štiri najstimi dnevi. V sredo zvečer pa je rodbina g. Lojka dobila brzojav, da se je drugi sin, avijatični podporačnik v Novem Sadu smrtno ponesrečil. Z obžalovanja vredno ugledno rodbino sočustvuje vse mesto.

Potreba nove šole v Šmartnem ob Paki

V »Slovenec« v št. 247. dne 28. X. 1930. je izšel članek, ki se konca: »Pojasnili bomo javnosti, da dopisniku »Jugoslavana« ni toliko ležeče na vzgoji mladine, na katero se v člankih sklicuje, temveč ima pred očmi le svoj lastni »jaz«, interes in udobnost.«

Ta dopisnikova trditve zveni tako, da si želi nove šole le učitelstvo in to v svoj lastni interes in udobnost, pouk in vzgoja mladine mu je postranska zadeva.

Kot upravitelj šole odločno zavračam tako natolevanje. Dopisnik in šolska oblast dobro ve, da posveča tukajšnje učitelstvo vso skrb pouku in vzgoji mladine. Ne briga se samo za osnovnošolsko mladino, ampak tudi za obrtniški in kmetijski naraščaj. Za vse šole in to za 6 razredov osnovne, za obrtno nadaljevalno in kmetško nadaljevalno šolo pa ima na razpolago samo 3 učne sobe.

Komisijiški ogled po bivšem oblastnem šolskem odboru v Mariboru je dognal 30. IV. 1929. glede nedostatkov šolskih sob tudi to, da so premajhne, pretemne in brez pravih ventilacij.

V teh zadolhkih, temnih sobah se uči mladina od 8. ure zjutraj do mraka in še pozno v noč. Snaženje je površno, ker se zamore vršiti le v mraku in to brez luči. Povrhu pa še puhti od pokvarjenih peči moreč vzduh.

In te nehigijenične razmere naj učitelstvo mirno gleda, ki ne kratko zdravja samo mladini, ampak tudi njemu samemu. Lansko leto se je dognalo, da je bilo okrog 40 šolskih otrok bolnih na pljučah. Jasno je torej, da si želi učitelstvo, da bi bilo teh nezdravih razmer na šoli vendar enkrat konec, pa ne v lastno »udobnost«, kakor poudarja dopisnik.

Dopisnika vprašam samo: Ali si želim udobnosti, če si želim drugega stanovanja, kjer se bom lahko vsaj brez skrbi odpočil, da ne bom legel spat v strahu, da lahko vsak čas strmo-glavi strop na mene in družino. — Spalnica se namreč nabaja pod šolsko sobo, kjer se pod vdira. — Ravno tako pa si želi tudi ostalo učitelstvo primerne stanovanja, da se mu ne bo treba potikati po podstrešnih in vlažnih sobah. — Šolsko upraviteljstvo Šmartno o./P., 29. oktobra 1930. A. Rožman, šol upravitelj.

Obupne razmere državnih desinfektorjev

Vsi državni desinfektorji zvaničniki in služitelji nameščeni pri državnih ustanovah, so bili v smislu čl. 306 finančnega zakona za leto 1927-1928 z ostalimi državnimi nameščenci z izjemo policije in finančne straže, kateri niso imeli 1. aprila 1928 tri leta efektivne državne službe, prevedeni na dnevničarje zvaničnike in služitelje, v katerem položaju se nahajajo še danes.

Desinfektorji dnevničarji so v svojem položaju dnevničarjev zavarovani za slučaj bolezni, nezdge ali smrti samo po zakonu o zavarovanju delavcev. Toda brez pravice na pokojnino.

Desinfektorji, posebno oni, kateri so dodeljeni k sreskim načelstvom, imajo opravka skoro izključno samo s pobijanjem infekcijskih bolezni, torej z infekcijskimi bolniki in predmeti. Kljub najvestnejši pažnji in še tako temeljiti osebni desinfekciji, je lahko mogoče, da se desinfektorji inficira odnosno zbolni na infekcijski bolezni.

V služaju dalje bolezni, oslabelosti, duševne ali telesne onemoglosti bi bil brezdvomno kot dnevničar odpuščen iz službe in bi v tem služaju prejel le malenkostno podporo, ki bi mu pripadala po zakonu o zavarovanju delavcev. Ta podpora ali renta pa je tako nizka, da je absolutno nemogoče, da se bi mogla z njo prehraniti niti najmanjša družina. V tem služaju bo našlo mnogo desinfektorjev in njih žene namesto zasluženega pokojja po trudopolnem in požihtovalnem delu samo pot v hiralnico. —

Več desinfektorjev je moralo iz raznih vzrokov, a ne po svoji krivdi tri mesece brezplačno prakticirati v higijenskem zavodu, nakar so bili po preteku te dobe dodeljeni k higijenskim ustanovam. Vsi ti kandidati so prihajali iz nepremožnih slojev, mnogi že služili več let v državni službi, a prejšnja se jim ni štela. Na lastne stroške so morali živeti — in za te reveže to nekaj pomeni — a niti s to gmotno žrtvijo si niso pridobili nobene sigurne eksistence.

Izmed vseh poklicev ni tako za zdravje in življenje opasnega poklica kot je desinfektorski, a za njihovo pomoč, podporo in za starost je najmanj preskrbljeno.

V svojih težnjah in obupni skrbi za bodočnost se obračamo na vse državne in banovinske činitelje z obupno prošnjo, da v bodočem proračunu za leto 1930-31 razveljavijo sedanji zakon, s katerim se ne dovoljuje stalna nastavitve sedanjih desinfektorjev, dnevničarjev.

Dalje tudi prosimo, da se sedanje potne povprečnine za desinfektorje ukinejo, mesto njih naj bi se izplačevali potni stroški v polnem iznosu, kateri nam po zakonu in položaju pripadajo. **Državni desinfektorji.**

Morilec 20, ubijalec 2 leti robije

Morilec tasta pred senatom, pretepaški junaki sekire in tolkača

Ljubljana, 30. oktobra.

Bilo je 25. maja na nedeljo. V malem hrabovskem naselju Gradišću, ki leži na Dolenjskem ob meji litijskega sreza, so se zbrali kmečki fantje iz bližnjih in daljnjih krajev. Po maši je postalo v gostilni župana Franceta Drakslerja zelo živahno. Bilo je tam tudi več kmečkih deklet. Popoldne je prisedel k dekletom z litrom vina v rokah sin posestnice 25letni France Smole, doma iz Zubine pri Vel. Gabru. Nastalo pa je kmalu hudo prerekanje. Fantje so se zagнали na cesto ter se začeli med seboj temeljito obdelovati, najprej z rokami, kakor so povedale priče, a pozneje celo s sekirami in velikim tolkačem, kakršnega rabijo za mečkanje sadja.

Smole in še nekateri so se na cesti sprva samo kluftali. Nastal je nato za nekaj minut mir. Kmalu pa so iz županovega poda pridrveli 3 fantje, z 2 sekirama in z 1 velikim tolkačem. Nekdo je oplazil Franceta Smoleta s sekiranim ušesom po hrbtu. Drugi oster udarec s sekiro je bil prav tako namenjen Smoletu, a ga je prestregel Tone Hren iz Zagriča. Čez nekaj časa pa je dobil v roke France Smole tolkač in je z njim dvakrat udaril posestnikovega sina Slavka Čilenška iz Kamnega vrha. Prvi udarec je na nesrečnega fanta, ki je hotel miriti, priletel na desno sence s tako silo, da mu je zdrobil lobanjo. Že ta udarec je bil smrtno nevaren. Drugi udarec pa je Čilenška zadel v trebuh s tako silo, da mu je počil želodec. Tudi ta udarec je bil smrten. Čilenšek je nezavesten obležal na tleh. V gostilni pa je nastala zmešnjava in čuli so se klici: »Eden je obležal mrtev!« Čilenška so pozneje odpeljali v ljubljansko bolnico, a je že naslednji ponedeljek zjutraj umrl.

Pred malim senatom deželnega sodišča pod predsedstvom s. o. s. Mladiča se je vršila kazenska razprava proti Francetu Smoletu zaradi zločina zoper življenje in telo po §-u 178. točka kaz. zak.

Obtoženi France Smole je priznal dejanje, a se je zagovarjal s silobranom, češ da je bil on prvi napaden in je bil v veliki nevarnosti ter je med pretepom dobil v roke tolkač, s katerim je mahnil po Čilenšku, ker je mislil, da gre tudi on na njega.

Vabljenih je bilo 12 prič ki so pojasnile nekatere momente težkega pretepa, katerega se je udeleževalo do 20 krepkih fantov. Priča Anton Hren je bistveno kot glavna priča izpovedal, da je Smole s bojišča sam tekel po tolkač

in da je nato udaril Čilenška, ko se je že vse pomirilo. Gostilničar France Draksler pa je izpovedal za obtoženca.

Državni tožilec dr. Lučovnik je plediral za obsodbo, ker ni bil podan pravni silobran, nasprotno je obtoženčev zagovornik dr. Žirovnik plediral za oprostitev, ker je obtoženec ravnal v silobranu.

France Smole je bil obsojen na 2 leti robije zaradi zločina zoper življenje in telo po §-u 178. točka 2. kaz. zak.

Maribor, 30. oktobra.

Danes je stal pred petorico tukajšnjega okrožnega sodišča 35-letni Andrej Lenarčič, posestnik iz Motrajcev v Prekmurju, zaradi umora svojega tasta Janeza Vide. Sodni dvor je bil sestavljen po predsedniku sodn. svet. dr. Lešniku in sodnikih Lenartu, dr. Ažmanu, Kolšku in Senici. Obtožnico je zastopal dr. Hojnik, obtoženca pa je zagovarjal dr. Rapotec. Za madjarskega tolmača je bil Jožko Mondak.

Lenarčič se je poročil s hčerjo umorjenega Vide, Lino, meseca julija 1922 in je kupil za njen denar leta 1923 ob Julijane in Danijela Kakiš posesto za 15.000 Din. Leta 1928 sta si zakonca Lenarčič kupila od Ivana Sile v Črčeški vasi posestvo za 7000 Din. Tast Vida in njegova žena sta izročila svoje posestvo obema hčerama, pod pogojem, da dobita od zetov vsako leto 150 kg pšenice in 150 kg rži kot preužitik. Andreju Lenarčiču pa ta oddaja preužitika ni bila po volji in je zaradi tega przil starše svoje žene.

26. avgusta t. l. je pomagal Lenarčič mlatiti pri svojem svaku Ivanu Malogajcu, ki je za to delo najel še 18 drugih delavcev. Ob tej priliki so izpili tudi precej vina. Vida se je radi tega razsrdil in ozmerjal zeta s ciganom, kar je Lenarčiča tako razjezilo, da je žel domov po samokres in ko se je vrnil, oddal 3 strele na tasta, ki se je zadel po 2 streljih zgrudil mrtev na tla.

Orožniki so Lenarčiča takoj prijeli in ta je dejanje priznal. Tudi pri današnji razpravi je obtoženec priznal, da je streljal, toda izjavil je, da ne ve, kako se je to zgodilo, ker je bil popolnoma pijan. Povabljene priče so obtoženca zelo obremenile, trdeč, da je že 24. avgusta rekel, da bo ustrelil tasta in taščo. Državni pravdnik je predlagal obsodbo po obtožnici, zagovornik je za zahtevo, da obtoženca preiščejo psihijatri. Sodni dvor je predlog zavrnil in obsodil Andreja Lenarčiča na 20 let robije, izgubo častnih pravic za vselej in na povrnitev vseh nastalih in drugih sodnih stroškov.

Dan številnih težkih nesreč

Ljubljana, 30. oktobra.

Ljubljanska bolnica je danes imela na kirurški oddelku mnogo opravka s ponesrečenci in poškodovanci. Sprejetih je bilo v bolnico kar 8 oseb, ki so ponesrečile. Mnogi ponesrečenci so bili dalj časa v domači oskrbi, a so se zatekli v bolnico, ker so poškodbe postale nevarne.

Hud karambol kolezarjev

Delavec 28-letni France Kovačič iz Dravelj se je danes dopoldne peljal na kolesu po Gosposvetski cesti v službo. Pri veseleju pa je nasproti privozil na kolesu Karel Škafar. Oba sta precej naglo vozila ter se nista mogla takoj drug drugemu izogniti. Karambol je bil neizogiben. Z glavami sta trčila ter s silo padla na tla. Kovačič je dobil težje poškodbe na glavi, dočim je Škafar odnesel le lahke. Kovačiča so prepeljali v javno bolnico.

Padel pod voz

Sin banovinskega uradnika Ignacij Velikonja se je danes z drugimi otroci igral na dvorišču hiše št. 53 na Sv. Petra cesti. Na dvorišče je privozil škofov hlapec z vozom. Konji so na dvorišču obstali. Otroci so začeli skakati okoli voza. Konj je nenadoma potegnil voz, pod katerega je padel mali Ignacij Velikonja. Dobil je težke poškodbe po glavi in na nogah

Sod mu je padel na nogo

Na Rudniku stanujoči 29-letni delavec Janez Perko je zaposlen pri Centralni vinarni v Zg. Šiški. Danes popoldne je v kleti snažil sod. Po naključju je sod zdržal in padel na Perkovo desno nogo, ki mu jo je zlomil v gležnju. Prepeljan je bil v bolnico.

Na peči se je opek

Posestnik Janez Mačkovšek ima že 74 let. Doma je v Gor. Loki pri Blagovici. Dne 17. t. m. se je zvečer vlegel na močno zakurjeno peč. Po noči pa se je močno opeklo po hrbtu. Zdravil se je sam doma, toda opekline so se mu začele gnajiti. Zato je danes prišel v ljubljansko javno bolnico.

Padel jarek

Ostali ponesrečenci so bili z dežele. Ponesrečili so že pred več dnevi, a so šele danes prišli v bolnico. Pri Kranjski industrijski družbi

na Jesenicah zaposleni delavec France Mencinger se je v nedeljo po delu vračal domov na Blejsko Dobravo. Ker je bila noč temna, ni videl pred seboj ob cesti jarka, v katerega je telebnil. Poškodoval si je nogo v kolku ter je danes prišel v Ljubljano.

Osumljen, da je zažgal svoje poslopje

ker je bil visoko zavarovan — Požar v Šenčurju

Kranj, 30. oktobra.

Dne 27. t. m. je bil prijavljen srezkemu sodišču v Kranju I. R., kočar iz Šenčurja, ker je osumljen, da je zažgal svoje poslopje.

Dne 28. t. m. je namreč okoli devete ure zvečer nenadoma začela goreti kočarjeva drvarnica. Požar je drvarnico popolnoma vpepelil, razen tega pa uničil tudi celo ostrežje kočarjeve hiše. Škoda se ceni na 40 tisoč Din. Lastnik je bil zavarovan pri »Vzajemni zavarovalnici« v Ljubljani na 44.750 Din.

Vse okolnosti pričajo, da je povzročitelj požara I. R. sam ali pa njegova žena, bodisi slučajno ali namenoma, ker je lastnik v zelo težkem gospodarskem položaju. Imetje je imel preko vrednosti zadolženo, saj je znašal dolg okrog 45 tisoč Din. To vsoto je hotel najbrz kriti s pridobljeno zavarovalnino. Ali je upal, da ga popravilo ne bo dosti stalo, ker je mislil, da mu bodo ljudje kot pogorelcu vsestransko pomagali, kakor je to tudi običajno ob podobnih nesrečah.

I. R. je dobro vedel, da se je nahajalo prav takrat vse moštvo šenčurske orožniške postaje na Jezerskem in je lahko vse sledove prikril ali odstranil ter otežkočil tako orožniški četi natančno raziskovanje o vzrokih požara. Moral se bo zagovarjati pred sodiščem.

Krško

V sredo so spremili k zadnjemu počitku Rozalijo, 20-letno hčerko kovaškega mojstra Jerasa, ki je bila tudi članica krškega Sokola. Pokojna je bolehalo skozi 11 mesecev na zavratni tuberkulozi, ki jo je tako kruto iztrgala ljubečim roditeljem. Zalnega sprovoda se je udeležilo številno mešanstvo in članstvo Sokola; krsto so nosili mladi sokolski fantje v krojih. Naj počiva v miru. Njeni obitelji iskreno sožalje! V polnem cvetju ideali Tvoji so uveli, draga sestra!

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

V No. 1353/14. 2622 3—2

Razglas o licitaciji.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani razpisuje za prevzem del pri zgradbi nove banovinske ceste Reka—Sv. Arah (kraj Maribor)

I. javno pismeno ofertalno licitacijo na dan 19. novembra ob 11. uri pri tehničnem razdelku središnega načelstva za Maribor, levi breg, v Mariboru, Jugoslav. trg 5/II. Istotam se dobivajo med uradnimi urami potrebni podatki, pojasnila in ofertni pripomočki proti plačilu napravilnih stroškov. Isti se dobivajo tudi pri tehničnem oddelku kraljevske banske uprave v Ljubljani, Novi trg 1/I.

Ponudbe naj se glase tako, da podajo v obliki popust v odstotkih (tudi z besedami) na vsote odobrenega proračuna, ki znaša 735.075/40 Din.

Podrobnosti razpisa so rezvidne iz razglasa o licitaciji v »Službenih Novinah« in na razglasni deski kr. banske upr. Dravske banovine v Ljubljani, Novi trg 1/II.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine

v Ljubljani, dne 25. oktobra 1930.

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

A V 293/30—14. 2621 3—2

Oklic

skaterim se sklicujejo zapuščinski upniki. Moravec Franc, stolni župnik v Mariboru, Slomškov trg 20, je umrl dne 2. julija 1930.

Vsi, ki imajo kako terjatev do zapuščine, se pozivajo, da napovedo in dokažejo svoje terjatve pri tem sodišču

dne 14. novembra 1930. ob 10. uri dop. v sobi 6 ustmeno, ali pa do tega dne pismeno. Sicer ne bi imeli upniki, ki niso zavarovani z zastavno pravico, nikake nadaljnjne pravice do te zapuščine, ako bi zaradi plačila napovedanih terjatev pošla.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. V., dne 26. oktobra 1930.

*

A 125/30—10. 2625 3—2

Oklic.

dediču neznanega vališča.

Jazbec Marija je dne 16. marca 1930. v Trstu umrla. Poslednja volja se ni našla. Njen rati in sestra, Matija in Ana Vodeničar, sedaj baje v Ameriki, kar rih bivališče sodišču ni znano, se pozivata, da se v teku enega leta od dones naprej zglašata pri tem sodišču.

Po preteku tega roka se bo zapuščina obravnavala z ostalimi dediči in z gospojo in Makaričem Josipom v Dobah št. 1, ki se je postavil za skrbnika za o.

ukrajno sodišče k tanjveji, odd. I., dne 23. oktobra 1930.

Vpisi v trgovinski register.

1. Vpisala se je nastopna firma:

714. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 20. oktobra 1930.

Besedilo: Gustav Puc, splošno kleparstvo in vodovodna inštalacija, družba z o. z. Obratni predmet: Izvrševanje kleparskih in vodovodnih inštalacijskih del.

Družbena pogodba z dne 14. oktobra 1930, opr. št. 17206.

Družba je ustanovljena za nedoločen čas. Višina osnovne glavnice: 30.000 Din.

Nato vplačani zneseki v gotovini: 30.000 Din. Poslovodja: Puc Gustav, kleparski mojster v Ljubljani, Martinova ulica št. 16.

Za namestovanje upravičen: Družbo zastopa in njeno firmo podpisuje poslovodja samostojno na ta način, da pod pisano, natiškano ali s stampiljko odtisnjeno besedilo tvrdke pristavi lastnoročno svoj podpis.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 18. oktobra 1930.

(Firm. 1830/30. — Rg. C. IV. 219/1.)

Vpisi v zadrudni register.

Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopnih zadrudnih:

715. Sedež: Leše.

Dan vpisa: 11. oktobra 1930.

Besedilo: Hranilnica in posojilnica v Lešah, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Izbriseta se člana načelstva Ahačič Matej in Valjavec Francišek.

Vpišeta se člana načelstva Knafelj Janez, župni upravitelj v Lešah, in Dolžan Janez, posestnik v Polovcah št. 3.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 11. oktobra 1930.

Firm. 1794/30 — Zadr. V 4/37.

716. Sedež: Kropa in Kamna gorica.

Dan vpisa: 11. oktobra 1930.

Besedilo: Prva želbljarska in železoobrtna zadruga v Kropi in Kamni gorici, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Izbriseta se člana načelstva Drmota Jože in Pogačnik Tomaž, vpišeta pa se člana načelstva: Rajgelj Janez, tovarniški delavec, Kropa št. 3, in

Bohinc Janez, želbljar iz Kamne gorice št. 62.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 11. oktobra 1930.

Firm. 1804/30 — Zadr. I 53/68.

717. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 11. oktobra 1930.

Besedilo: Splošna zavarovalna zadruga v Ljubljani, registrirana zadruga z omejenim poroštvom.

Izbrise se član načelstva Kristan Anton, vpiše pa se član načelstva Kristan Cvetko, tajnik Zveze gospodarskih zadrug v Ljubljani, Miklošičeva cesta 13.

Predsednik zadruga je odslej Podkrajšek Emil.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 11. oktobra 1930.

Firm. 1796/30 — Zadr. VIII. 133/8.

718. Sedež: Zreče.

Dan vpisa: 15. oktobra 1930.

Besedilo: Hranilnica in posojilnica v Zrečah, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Iz načelstva je izstopil: Pravst Albert. V načelstvo je vstopil: Bizjak Jože, župnik v Zrečah.

Okrajno kot trgovsko sodišče v Celju, dne 15. oktobra 1930.

Firm 213/30 Zadr. I. 350/31.

719. Sedež: Dobrova pri Ljubljani.

Dan vpisa: 20. oktobra 1930.

Besedilo: Elektra na Dobrovi pri Ljubljani, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Izbrise se član načelstva Remic Andrej, vpiše pa se član načelstva Zadrugar Jakob, posestnik, Brdo št. 18.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 18. oktobra 1930.

Firm 1730/30 Zadr. VII 137/25.

720. Sedež: Lukovica.

Dan vpisa: 20. oktobra 1930.

Besedilo: Vodovodna zadruga v Lukovici, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Izbrise se član načelstva Mally Ferdo, vpisa se član načelstva Cerar Franc, posestnik in mehanik v Rafolčan.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 18. oktobra 1930.

(Firm. 1828/30. — Zadr. VIII. 271/6.)

721. Sedež: Ponikva.

Dan vpisa: 22. oktobra 1930.

Besedilo: Zadruga mlekarstva v Ponikvi ob južni železnici, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Vpisala se je na občnem zboru dne 4. maja 1930 klenjena sprememba pravil v §§ 15 in 18.

Zadruga delež znaša odlej 20 Din (dva set dinarjev) in se mora plačati takoj ob vstopu v zadrugo (§ 15).

Za zadrugo obveze jamčijo zadrugniki s svojim deležem in še z nadaljnjim desetkratnim zneskom deležev (§ 18).

Okrajno kot trgovsko sodišče v Celju, dne 22. oktobra 1930.

III. Izbrisala se je nastopna zadruga:

722. Sedež: Ljubljana.

Dan izbrisa: 11. oktobra 1930.

Besedilo: Socijalistična tiskovna zadruga, registrirana zadruga z omejeno zavezo v likvidaciji.

Izbrisala se je po končani likvidaciji.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 11. oktobra 1930.

Firm. 1556/30 — Rg. Zadr. VII 239/16.

Konkurzni razglasi

S 15/30—2. 2631

723. Konkurni oklic.

Razglasitev konkurza o imovini Faninger Marije, najemnice Park-kavarne v Mariboru, stanujoče v Cankarjevi ulici št. 25. Konkurni sodnik dr. Kovča Franc, sodnik okrajnega sodišča v Mariboru. Upravnik mase dr. Keiser Karol, odvetnik v Mari-

boru. Prvi zbor upnikov pri imenovanem sodišču, soba št. 84 dne 6. novembra 1930. ob 11. uri.

Oglasitveni rok do dne 30. novembra 1930. Ugotovitveni narok pri imenovanem sodišču dne 4. decembra 1930. ob 11. uri

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. III., dne 29. oktobra 1930.

Sa 6/30—2. 2633

724. Poravnalni oklic.

Uvedba poravnalnega postopanja o imovini Seljak Jožice, trgovke s čevlji v Ljubljani, Prešenova ulica št. 52, registrirane pod firmo H. Seljak v Ljubljani.

Poravnalni sodnik Avsec Anton, sodnik okrajnega sodišča v Ljubljani, poravnalni upravnik dr. Andrejčič Anton, odvetnik v Ljubljani.

Narok za sklepanje poravnave pri deželnem sodišču, soba št. 139 dne 5. decembra 1930. ob 10. uri. Rok za zglasitev do 29. novembra 1930.

Deželno sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 27. oktobra 1930.

S 10/30—55. 2634

725. Odprava konkurza.

Prezadolženec: Javna trgovska družba Ivan Kopač ter Ivan Uranič, mehanična delavnica v Ljubljani, Bleiweissova cesta 52.

Konkurz, ki je bil razglašen s sklepom, opravilna številka S 10/30—2, o imovini prezadolženca, se odpravi, ker ni kritja za stroške postopanja, po § 166, odst. 2 k. r. in ker se ni položil predujem, naložen s sklepom z dne 22. maja 1930, S 10/30—22.

Deželno sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 30. oktobra 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

Št. 9698/II. 2626 2—1

Razpis.

Direkcija drž. rudnika Velenje, razpisuje na dan 17. novembra 1930. ob 11. uri dop. nabavo:

50.000 kg Portland-cementa.

Pogoji se dobe pri podpisani.

Direkcija drž. rudnika Velenje, dne 27. oktobra 1930.

Razne objave

2628

Razid društva.

Bralno društvo pri sv. Križu pri Slatini se je po sklepu občnega zbora z dne 26. oktobra 1930 pristovoljno razšlo.

Sv. Križ na Slatini, dne 27. oktobra 1930. Korošec Franc, Čonč Leopold l'vi predsednik. bivši tajnik.

2632

Objava.

Izgubil sem izpričevalo IV. razreda meščanske šole v Celju za šolsko leto 1927/28. in izpričevalo VI. razreda osnovne šole v Konjicah za šolsko leto 1924/25. na ime Ernest Käs iz Slov. Konjic.

Proglasim ju za neveljavni. Ernest Käs, s. r.

Conan Doyle:

23

Pozna osveta

(Iz angleščine prevedel z avtorjevim dovoljenjem Iv. Mulaček.)

Dospela je že do mesta, ko je opazila, da je cesto zastavila velika čreda goveje živine, ki jo je gnalo pol tucata divjih pastirjev z ravani. V svoji nepotrpežljivosti je skušala premagati oviro s tem, da je gnala konja v nekako navidezno vrzel. Komaj pa je dospela vanjo, se je vrzel zaprla in bila je sredi premikajoče počasi valeče se reke divjeokih, dolgorogatih volov. Ker je bila vajena ravnati z govejo živino, se ni prestrašila, marveč je porabila vsako priliko, da je pognala konja v nadi, da se ji posreči prodreti skozi čredo. Na nesrečo pa so prišli rogovi ene živali bodisi po naključju bodisi namenoma v silno dotiko z mustangovo stranjo in ga splašili. Razljučen je zahrstal, se postavil na zadnje noge, se vzpenjal in skakal, da bi vrgel vsakega nesprijetnega jezdeva raz sebe. Položaj je bil zelo nevaren. Vsak skok je privedel splašenega konja zopet do rogov in ga iznova razburjal. Dekle se je sicer skušalo obdržati v sedlu, kajti padec raz njega bi pomenil strašno smrt pod kopiti okornih in prestrašenih živali. Ker pa ni bila vajena varnejšim položajem, se ji je vrtelo v glavi in njene roke so začele popuščati uzdo. Vrh tega jo se dušil dvigajoči se oblak prahu in sopar prerivajočih se živali; v obupu je že hotela opustiti vsak nadaljnji poizkus, da bi se rešila, kar je iznenada začula poleg sebe glas, ki ji je obetal pomoč. V istem trenutku je krepka

rvava roka ujela splašenega konja za uzdo, ga spravila skozi čredo in pripeljala dekle na prosto.

»Upam, da niste ranjeni, gospodična?« jo je vprašal rešitelj spoštljivo.

Pogledala mu je v mračni, silni obraz in se veselo nasmejala. »Grozno sem se prestrašila,« je rekla navivno; »kdo bi si mislil, da bo ta Poncho tako ustrašil nekoliko krav?«

»Hvala Bogu, da ste se obdržali v sedlu,« je dejal neznanec resnobno. Bil je velik, mlad človek divje zunanjosti na orjaškem srcu in oblečen v preprosto lovsko obleko z dolgo puško na rami.

»Hči Johna Ferrierja ste,« je dejal; »videl sem vas, ko ste jezdili iz njegove hiše. Kadar pridete zopet domov, ga vprašajte, ako se še kaj spominja Jefferson Hopovih iz St. Louisa. Ako je on tisti Ferrier, potem dobro pozna mojega očeta.«

»Ali ne bi bilo bolje, ako bi ga šli sami vprašat?« je odgovorila.

Mladeniču je nasvet ugajal in oči so se mu zaiskrile od veselja. »Bom prišel,« je rekel; »baš smo bili dva meseca v gorah in zavoljo tega nismo povsem primerni za obiske. Sprejeti nas bo pač moral, kakršni smo.«

»Veliko hvalo vam je dolžan in jaz tudi. Nepopisno me ima rad. Ako bi me bile te krave pomandrale, bi ne mogel preživeti tega.«

»Jaz tudi ne,« ji je rekel novi tovariš.

»Vi? Ne uvidim, zakaj vam bi ne bilo kdovekaj ležeče na tem. Saj niste niti naš prijatelj.«

Temni obraz mladega lovca se je spričo te opazke tako pomračil, da se je Lucija na ves glas zasmejala.

»No, nisem tako mislila,« je rekla, »sedaj ste seveda naš prijatelj in morate priti na obisk. Sedaj pa moram na svojo pot, sicer mi oče nikoli več ne zaupa nobenega opravka. Z Bogom!«

»Z Bogom!« je odgovoril, vzdignil svoj široki sombrero in se sklonil preko njene male roke. Ona pa je zasukala svojega mustanga, ga udarila s paličico in od dirjala skozi gosti oblak prahu po široki cesti.

Mladi Jefferson Hope je molče odjezdil s svojimi tovariši dalje. Iskali so bili srebrno rudo po gorovju Nevade in so se vračali v mesto Salt Lake z nado, da se jim posreči dobiti potrebnega kapitala za rudokop, ker so izsledili nekoliko žil. Doselej je bil ves vnet za to stvar, dokler ni ta nepričakovani dogodek obrnil njegovih misli v popolnoma drugo smer. Pogled na to krasno mlado dekle, čvrsto in zdravo kakor sapice v Sierri, je vzburkalo njegovo ognjevito, nebrzdano srce v svojih globinah. Ko mu je izginila izpred oči, je spoznal, da je prišel odločilni trenutek njegovega življenja in da mu ne bodo niti špekulacije s srebrom niti kaka druge stvar tako važne, kakor to novo, vse njegove misli prevzemajoče vprašanje. Ljubezen, ki se je pojavila v njegovem srcu, ni bila nenavadna, izpremenljiva trma dečka, marveč divja, silna strast moža močne volje in zapovedujoče narave. Vajen je bil uspeha pri vsem, česar se je lotil. In sedaj je prisegel v svojem srcu, da tudi v tej stvari ne sme imeti nesreče, ako mu človeški napori in človeška vztrajnost omogočijo, da doseže svoj cilj.

Tristoletnica daljnogleda

Letošnja jesen poteče 300 let, odkar je slavni zvezdoslovec Galileo Galilei svetu poklonil iznajdbo, ki je povzročila v znanstvenem svetu in v vsem našem mišljenju pravec prevrata. To je bil daljnogled ali »teleskop«, s katerim je Galilei prvi opazoval površino lune, solčne pege in »rimsko cestoc«. Svoj novi instrument je Galilei najprej prinesel v Rim, kjer je instrument tudi dobil svoje ime »teleskop«. To ime je namreč predlagal Galilejev prijatelj knez Friderik Cesi, ustanovitelj naravoslovne akademije »Academia dei Lincei« — Galilei je to ime tudi odobril. Do tedaj so namreč učenjaki mogli opazovati zvezdnato nebo samo s prostim očesom.

Za tedanjo starejšo generacijo so bili namreč nevspešni samo nauki starogrškega učenjaka Aristotela o naravi in kdor se je drznil dvomiti o pravilnosti in resničnosti teh naukov, tega so proglasili enostavno za »rivovertac«. Ljudje so bili z nauki Aristotela popolnoma zadovoljni in nikomur ni niti v sanjah prišlo na misel, da bi se bil hotel prepričati s poskusi, če ti nauki tudi drže, kakor to delamo dandanes. Iz lastne izkušnje so ljudje pač vedeli, da pri nevihtah najprej vidimo blisk, potem pa šele slišimo grom, toda te pojave so si tako razlagali, da je oko bolj občutljiv organ, ki blisk takoj zaznaja, uho pa je bolj nerodno, zato pa sliši grom pozneje. O tem, da se svetlobni valovi mnogo hitreje širijo kakor zvočni, niso še nič vedeli.

S takimi in podobnimi vprašanji pa so se pečali mladi knez Cesi in njegovi prijatelji. Ti mladi ljudje so ustanovili akademijo, njen predsednik pa je bil komaj 18-letni Cesi. Ta akademija si je postavila nalogo, da hoče gojiti »prosveto in svobodno znanost« v zvezi z vsemi učenjaki sveta, ki so imeli enako stremiljenja. Akademija naj bi se imenovala »liceum« — to ime imajo še danes neke višje šole. Akademija, ki jo je bil ustanovil Cesi leta 1603, je dobila ime »della Linze«, ker je bil njen zunanji idni znak »ris (lince)«. Risa so si izbrali za svoj znak zato, ker je bilo v srednjem veku splošno razširjeno mnenje, da ris nima le najbolj ostrih oči, ampak, da ima tudi poseben dar, da vidi v ranjost vsakega predmeta. Člani akademije so oslili torej na veržici sliko risa in pa

prstan z risovo glavo, ki naj bi jih vedno bodril na novo znanstveno delo. V svojem govoru ob otvoritvi akademije je pa Cesi na »ša« d se morajo vsi prizadevati prodreti v skrivnost narave.

Pred svečano otvoritvijo akademije so bili vsi člani pri službi božji. Toda kljub temu so jih začeli preganjati kot prijatelje čarovništva in tudi mladi Cesi je moral pobegniti. Najhujši njegov nasprotnik je bil njegov lastni oče...

Ko pa se je prvi vihar razburjenja poleg, so se člani akademije začeli zopet shajati, Galileo Galilei pa jih je poučeval v naravoslovju. Pri pouku pa sta bila merodajna dva instrumenta: teleskop (daljnogled) in mikroskop (drobnogled). Od te dobe dalje pa se je naravoslovje vedno bolj razvijalo do današnje višine.

Politični spori v Nemčiji

Med nemškimi ministri za notranje zadeve dr. Wirthom, ki je eden od najodličnejših voditeljev katoliškega centra, in pa med ministrskim predsednikom v Braunschweigu Franzenom, ki pripada narodno-socialistični stranki, je prišlo do hudega spora, tako da je dr. Wirth Franzenu zagrozil, da bo dal ustaviti izplačevanje državnega prispevka za policijo v Braunschweigu, če Franz ne izpremeni svojega držanja do centralne nemške vlade. Slika nam kaže ministrskega predsednika v Braunschweigu Franzena.

Odbor nemškega parlamenta za vnanje-politične zadeve.

Od leve na desno: narodno-socialistični poslanec dr. Frick, predsednik odbora; državni kanceler dr. Brüning in minister za vnanje zadeve dr. Curtius.

Vernih duš dan v Angliji

Na obali mesta Cornwall se pomika na dan vernih duš procesija k morju, kjer molijo za duše potopljenecv.

Delo in godba

Nedavno so napravili v treh deželah prav zanimive poskuse o tem, kako vpliva godba na delo. Poskuse so delali, ne da bi vedeli drug za drugega. Vsi poskusi pa so pokazali, da gre delo mnogo boljše in lažje od rok, če igra med delom godba.

Oddelku delavcev za ceste v Maroku je dala francoska vlada na razpolago godbo, in inženjer je poročal, da so delavci kopal kar po taktu godbe. Nekje blizu Moskve, kjer so zidali veliko novo stavbo, je vlada tudi dala delavcem godbo in nadzorniki dela so poročali, da so delavci ta dan naredili za tretjino več kakor brez godbe. V Ameriki pa dodeljujejo inženirji zamorskim delavcem že dalje časa po 4 svirače, da dvigajo veselje do dela.

Na vseučilišču v Oxfordu pa so vpeljali tečaj za godbo iz športnih razlogov. Pravijo namreč, da vzgaja godba tudi oči, da bolje vidijo, in ušesa, da bolje slišijo, in sploh da sila godba ves miselni aparat na hitrejšo delovanje. brez ozira na to, da dobe igralci na klavir in pa

svirači na gosli tudi silno spretne prste. Glasbeno i jbraženi študentje postanejo zato baje najspretnjši kirurzi, najboljši odvetniki in najbolj pretkani politiki — tako vsaj trdi vodja glasbenega odelka na tem vseučilišču.

6 funtov težki uhani

V pragozdovih na otoku Sumatri imajo »boljšec« žene iz odličnih rodbin posebno močne uhle. V omenjenih pragozdovih žive namreč domačini rodu Keso-Botaz, žene tega rodu pa kažejo svojo večjo ali manjšo odličnost s tem, da nosijo težje ali lažje uhane. Kolikor težje uhane nosi žena, toliko bolj plemenite krvi je. Nekatero ženo nosijo tam srebrne uhane, ki tehtajo po 6 funtov! Angležinja Shirley Vernon, ki je nedavno potovala po teh krajih, je prinesla s seboj v Evropo par takih uhanov, toda v Evropi se ta moda ne bo obnesla, ker evropska ženska ušesa take težje ne vzdrže. Uhani so pa umetniško izdelani in zato tudi primerno dragi. Bolj »navadne« ženske pa nosijo bolj lahke uhane, pa tudi te nosijo uhane,

ki so težki do 3 funte. Revni svet seveda ne nosi srebrnih uhanov, ampak lesene ali pa koščne. Deklice nosijo običajno čisto lahke uhane, samo »za vajo« pa tudi težke, da se jim ušesa navadijo na težo uhanov, še predno se omože.

Doba papirja

Izdelovanje papirja narašča vedno bolj. Okoli l. 1800. so izdelali na vsem svetu komaj 10.000 ton papirja, ta množina pa se je do leta 1850 podesetorila. L. 1900. so izdelali papirja že 8 milijonov ton, l. 1914. pa že 10 milijonov ton. Do leta 1927. je ta množina narasla na 18 in pol milijona ton. Za prevoz te ogromne papirnatne mase bi potrebovali 1.850.000 vagonov, če pa bi te vagonce postavili drugega za drugim v vrsto, bi bili dolgi 18.500 kilometrov. Tretjino vsega papirja porabijo za časopise, drugo tretjino pa za zavijanje. Največ papirja porabijo v Zedinjenih državah, kjer znaša poraba na vsakega prebivalca po 69 kil na leto. Na Angleškem pride na leto na vsakega prebivalca po 37 kg, na Nemškem 26 in pol kg, v Švici 25 kg, v Italiji 9 kg, v Rusiji 3 kg, v Indiji pa le 1 kg.

Tajnosti vesmirja

Velika zvezdarna na Mount-Wilsonu, ki ima največji daljnogled na svetu, je nedavno objavila v svojem letnem poročilu nekaj zelo zanimivih podatkov o svojih opazovanjih, ki dokazujejo, da krožijo okoli nas še vedno svetovi, ki imajo nam doslej še čisto neznan lastnosti.

Mi vemo, da se vsa telesa v vesmirju gibljejo z večjo ali manjšo brzino. Zemlja n. pr. se suče okoli solca z brzino 29,7 kilometrov na sekundo. S celim solničnim sistemom in z »rimsko cestoc« vred se pa premika proti ozvezdju »Capello« s 750 km brzine na uro. To brzino si že težko predstavljamo.

Zvezdarna na Mount-Wilsonu pa je odkrila v ozvezdju »Velikega medveda« neko meglo, ki se oddaljuje od zemlje z neverjetno brzino 11.500 km na sekundo! To hitrost so izračunali s pomočjo spektralne analize.

Zvezdarna je dalje ugotovila, da se nahaja v ozvezdju »Pegaz« mlada zvezda, ki izžareva s svoje površine vročino od 400.000 stopinj. To je največja vročina, kar so jih dosedaj izračunali pri zvezdah. Solnce ima na svoji površini le 6000 stopinj vročine.

Tudi čvrstost zvezd je jako različna. Solnčna masa n. pr. je »gosta« približno tako kot naša voda, zvezda »Capello« pa je gosta komaj tako kakor naš zrak. So pa še manj goste zvezde. Tako n. pr. je zvezda »Autore« komaj tako »gosta« kakor je zrak, ki še ostane v posodi, iz katere smo z zračno sesalko zrak izsesali.

So pa tudi zelo goste ali »trde« zvezde. Astronom von Nansen je odkril zvezdo, ki je 400.000krat bolj gosta kakor solnce in masa te zvezde je 16.000krat bolj gosta kakor masa platina. Liter vode, ki tehtajo pri nas 1 kilogram, bi tehtal na tej zvezdi 40.000 kg.

Šolarji se ženijo

Preteklo leto se je v Newyorku poročilo 483 šolskih otrok. Ta pojav je vzbudil celo v Newyorku ogromno senzacijo. Šolska dolžnost traja namreč v Ameriki do 17. leta, toda učencem, ki se oženijo (učenkam, ki se može) ni treba več zahajati v šolo. To je bil brzokone vzrok tolikih porok med šolarji. Najbolj pritiskajo po uradnem poročilu na poroke šolarice. Neka šolarica je bila stara šele 12 let, ko se je poročila, neka druga pa 13 let, 20 dečkov in deklic je bilo starih po 14 let, 16 let pa je bilo starih 342. Vsi ti »srečni pari« so iz najbolj siromašnih rodbin.

Slika iz japonskega ženjskega življenja

Neka Angležinja poroča o japonskih šegah, ki so zelo zanimive. Angležinja piše: Kmalu po mojem prihodu na Japonsko, sem prebila par dni v družini neke mladenke, s katero sem se seznanila v »Mednarodni zvezi krščanskih deklet« v Osaki. Moja znanca je ur. nica astara okrog 20 let, je v neki banki in se mi je zdelo, da živi precej skromno s svojo ne preveliko plačo. Predstavljala sem si, da je iz neimovite družine, toda na moje začudenje, sem prišla v lepo, elegantno vilo. Posedle smo na svileni blazine na tla v enem tistih očarujočih prostorov, ki so skrivnost Japonske. Zastori so bili odgrnjeni, da se je videlo preko lesene verande na krasen vrt. Poleg matere, sestre in svakinje moje znanke, je prišel njen mlaši brat, s katerim se je zdelo, da živi v pristržnih odnosih, vsekakor ni bilo opaziti, da bi smatral za »manj vredno«. Kmalu je dospel še oče v čisto evropski obleki. Takoj so se dvignile vse ženske in so mu hitele naproti. Eni je izročil zavojček, ki ga je imel v rokah, drugi klobuk; nato ga je pa začela sinaba s čisto japonsko neženiranostjo pred nami — slačiti! Ko je ostal v samem spodnjem perilu, mu je sinaba podala bleščeč svilen kimono ter z globokim oklonom odnesla evropsko obleko. Celo popoldne in cel večer ni uboga žena delala drugega nego stregla svojemu tustu in svojemu možu, ki je prišel kasneje; njen položaj družini je bil očitno položaj lužkinje. nise več vprašala svoje mlaše prijateljice, zakaj rajši živi priprosto tuda samostojno življenje v Osaki, nego da bi stanovala s svojimi v njihovi luksuriozni vili.

Brzi promet v bodočnost

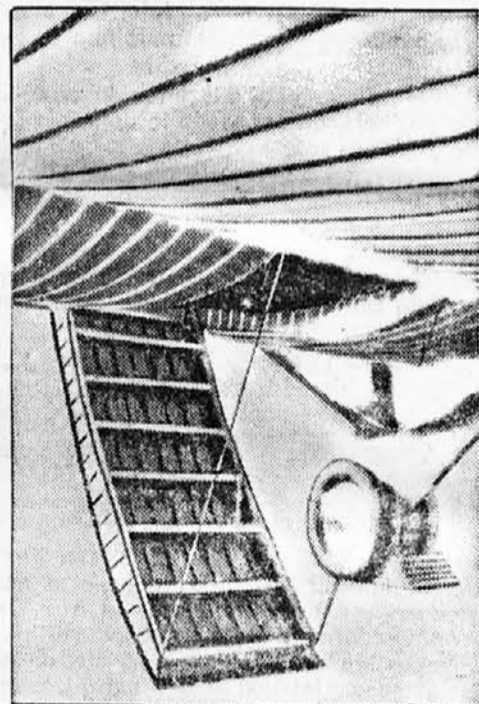
Moderna tehnika napreduje prav močno ravno glede rešitve vprašanja brzega prometa v bodočnosti.

O letu z raketnim letalom so sedaj ponehale govorice, zato pa je presenetila svet z nepričakovano novico zelo resna tvrdka Junkers, da bo zgradila letalo, ki se bo dvignilo do 11 kilometrov visoko in v redkem zraku, ki vlada v taki višini, bo našlo tako malo odpora, da bo lahko letelo s hitrostjo 800 km na uro. Ker pa v taki višini ni dovolj kisika za popolno gorjenje bencina, je jasno, da bodo morali vzeti čisti kisik s seboj. Vsekakor pa bodo stroški tako visoki, da tako letalo ne bo še kmalu za praktično uporabo.

Boljše izgleda ima »Zeppelinov voz«, ki ga je zgradil inženjer Krackenbach in ki so ga nedavno preskušali na progi Hannover-Celle. Na tej progi je vozil oziroma »letelec« voz s hitrostjo 150 km, upajo pa, da bodo še dosegli brzino 200 km na uro. To hitrost so dosegli seveda, ker je poskušana proga čisto ravna, drugič pa, ker je voz podoben smodki. Misel iznajditelja pa ni čisto izvirna, ker imajo enotračno železnico že v Eiberfeldu. Tam so namreč postavili nad reko Wupper podstavke poševno, kakor da bi se žirafa razkoračila nad reko, ti podstavki pa nosijo eno samo tračnico, po kateri se premikajo vlaki.

Največjo težavo za brzi promet pa povzročajo naše dosedanje naprave za tere. Naši tiri namreč ne vzdržijo silnega pritiska, s kakoršnim bi vozili moderni brzi vlaki; pa tudi ovinki so za brzi promet bodočnosti preveč ostri. Ovinki, kjer bi vozili s hitrostjo 200 km na uro, bi morali biti tako viseči kakor vidimo to na dirkališčih, tu pa bi se vlak takoj prevrnil, če bi se slučajno na takem ovinku moral ustaviti. Zato bi morali za brzi promet bodočnosti zgraditi povsod nove proge.

Mogoče pa bo izvedljiv načrt inženjerja Scherla, ki je konstruiral enotračno železnico, ki jo drži v ravnotežju »volke« v notranosti, ki se neprestano suče. Tudi od proneteriev, kakor jih vidimo pri letalih, pričakujemo mnogo. Je torej vse še pri samih poskusih in vse kaže, da bomo morali na brzi promet bodočnosti še precej dolgo čakati.

Stopnjice do velikega letala

Nedavno so v Franciji izgotovili velikansko letalo »D B 71«. Pri tem letalu so stopnjice ki vodijo v notranost letala, nameščene v krilih. Ko začne letalo startati, dvignejo stopnjice.

Ce pride mož na psa...

Amerikanke so najmanj sebične ženske na svetu. To je znana stvar. In tudi najboljše zakonske družice so, ki trdno vztrajajo ob strani svojih soprogov. Zlasti če tega zadene kakšna nesreča. Amerikanci to dobro vedo in imajo tudi humorja dovolj, da te lepe lastnosti ameriških žen v raznih malih zgodbicah opisujejo.

Gospod Johnson — mister Johnson — je po sklepu borze v Newyorku ves preplašen planil v svoje stanovanje. Polom je bil neizogiben. On je bil uničen. V več mesečnem hudem konkurenčnem boju z gospodom Tom Kinsom je zmagal in podlegel.

To neprijetno novico je hotel na kar mogoče lep način razodeti svoji ženi.

Našel jo je v spalnici pred ogledalom, ko si je ravno barvala ustnice.

»Draga moja«, je začel, »ti se boš morala ločiti od tvojega nakita.«

»Kako to? Kaj pa se je zgodilo?«

»Ne ustraši se, draga — jaz sem uničen!«

»Kako? Uničen? Kdo nas je pa uničil?«

»Gospod Tomkins.«

»In kdo ima sedaj vse naše premoženje?«

»Gospod Tomkins.«

»A tako? Potem pa tudi jaz nimam tukaj nič več opraviti. Pojdem proč!«

»Proč? Kam pa?«

»K gospodu Tomkinsu.«